ROZSUDEK TRIBUNÁLU (čtvrtého senátu)

27. října 2010 *

Ve věci T-24/05,

Alliance One International, Inc., dříve Standard Commercial Corp., se sídlem v Danville, Virginie (Spojené státy),

Standard Commercial Tobacco Co., Inc., se sídlem ve Wilson, Severní Karolína (Spojené státy),

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd, se sídlem ve Vaduzu (Lichtenštejnsko),

původně zastoupené M. Odriozola Alénem, M. Marañon Hermosem a A. Emchem, poté M. Odriozola Alénem, M. Barrantes Diazem a A. João Videm, advokáty,

žalobkyně,

* Jednací jazyk: angličtina.

proti

Evropské komisi, zastoupené F. Castillou de la Torre a É. Gippini Fournierem, jako zmocněnci,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise K(2004) 4030 v konečném znění ze dne 20. října 2004, týkajícího se řízení podle čl. 81 odst. 1 [ES] (Věc COMP/C.38.238/B.2 – Surový tabák – Španělsko),

TRIBUNÁL (čtvrtý senát),

ve složení O. Czúcz, předseda, I. Labucka a K. O'Higgins (zpravodaj), soudci,

vedoucí soudní kanceláře: C. Kantza, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. června 2009,

vydává tento

Rozsudek

Skutečnosti předcházející sporu

1. *Žalobkyně a správní řízení*

1 World Wide Tobacco España, SA (dále jen „WWTE“) je jedním ze čtyř podniků, které se ve Španělsku zabývají prvotním zpracováním surového tabáku (dále jen „zpracovatelé“ nebo „španělští zpracovatelé“).

2 Další tři španělští zpracovatelé jsou tito: Compañia española de tabaco en rama, SA (dále jen „Cetarsa“), Agroexpansión, SA, a Tabacos Españoles, SL (dále jen „Taes“).

3 Od roku 1995 do 5. května 1998 vlastnila dvě třetiny kapitálu společnosti WWTE společnost Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (dále jen „TCLT“), 100% dceřiná společnost společnosti Standard Commercial Tobacco Co., Inc. (dále jen „SCTC“), která je sama 100% dceřinou společností americké nadnárodní společnosti Standard

Commercial Corp. (dále jen „SCC“). Zbývající třetinu vlastnil prezident společnosti WWTE a dva jeho rodinní příslušníci.

4 Dne 5. května 1998 zvýšila společnost TCLT svou účast na kapitálu společnosti WWTE na 86,94 %, přičemž zbývající akcie vlastnila jako vlastní kapitál společnost WWTE (9,73 %) a jedna fyzická osoba (3,33 %). V říjnu 1998 získala WWTE akcie této posledně uvedené osoby a SCC získala přímou účast na kapitálu společnosti WWTE ve výši 0,04 %. V květnu 1999 zvýšila společnost TCLT svou účast na kapitálu společnosti WWTE na 89,64 % a SCC na 0,05 %, přičemž zbytek vlastnila WWTE jako vlastní kapitál.

5 SCC, SCTC a TCLT jsou žalobkyněmi v projednávané věci. Na skupinu společností, do které patří, bude nadále odkazováno jako na „skupinu Standard“.

6 Ve dnech 3. a 4. října 2001 provedla Komise Evropských společenství na základě informací o tom, že španělští zpracovatelé a producenti surového tabáku porušili článek 81 ES, šetření podle článku 14 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), v prostorách tří z těchto zpracovatelů, a sice společností Cetarsa, Agroexpansión a WWTE, jakož i v prostorách Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (dále jen „Anetab“).

7 Komise provedla dne 3. října 2001 rovněž šetření v prostorách Domu tabákových profesí a Evropské federace zpracovatelů tabáku a dne 5. října 2001 v prostorách Federación nacional de cultivadores de tabaco (dále jen „FNCT“).

8 V průběhu ledna a února 2002 poskytli zpracovatelé a Anetab Komisi určité informace. Ta jim, jakož i FNCT následně zaslala několik žádostí o informace na základě článku 11 nařízení č. 17. Komise rovněž požádala španělské ministerstvo zemědělství, rybolovu a výživy o informace ohledně španělské právní úpravy v oblasti zemědělských výrobků.

9 Dne 11. prosince 2003 zahájila Komise řízení, které je základem projednávané věci, a přijala oznámení námitek, které zaslala 20 podnikům nebo sdružením, mezi nimi španělským zpracovatelům, Anetab, FNCT, žalobkyním a společnosti Deltafina SpA. Deltafina je společností podle italského práva, jejímž hlavním předmětem činnosti je prvotní zpracování surového tabáku v Itálii a uvádění zpracovaného tabáku na trh. Patří do téže skupiny společností jako Taes, tedy do skupiny, v jejímž čele stojí americká společnost Universal Corp.

10 Dotčené podniky a sdružení měly přístup k vyšetřovacímu spisu Komise ve formě kopie na CD-ROM, který jim byl zaslán, a předložily písemná vyjádření v odpovědi na námitky Komise.

11 Slyšení se konalo dne 29. března 2004.

12 Po konzultaci s Poradním výborem pro restriktivní praktiky a dominantní postavení a s přihlédnutím k závěrečné zprávě úředníka pro slyšení přijala Komise dne 20. října 2004 rozhodnutí K(2004) 4030 v konečném znění, týkající se řízení podle čl. 81 odst. 1 [ES] (Věc COMP/C.38.238/B.2 – Surový tabák – Španělsko) (dále jen „napadené rozhodnutí“), jehož shrnutí bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ze dne 19. dubna 2007 (Úř. věst. L 102, s. 14).

2. *Napadené rozhodnutí*

13 Napadené rozhodnutí se týká dvou horizontálních kartelových dohod uzavřených a prováděných na španělském trhu se surovým tabákem.

14 Předmětem první kartelové dohody, do které byli zapojeni zpracovatelé a Deltafina, bylo stanovit pro každý rok mezi lety 1996 a 2001 (maximální) průměrnou dodací cenu pro každou odrůdu surového tabáku bez ohledu na jakost a rozdělit si množství každé odrůdy surového tabáku, které každý ze zpracovatelů mohl nakoupit od producentů (viz zejména body 74 až 76 a bod 276 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Během let 1999 až 2001 se zpracovatelé a společnost Deltafina dohodli rovněž na cenovém rozpětí pro jednotlivé jakostní třídy u každé odrůdy surového tabáku uvedené v tabulkách, které tvoří přílohy „smluv o pěstování", a na „dodatečných podmínkách", a sice průměrné minimální ceně na producenta a na seskupení producentů (viz zejména body 77 až 83 a 276 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

15 Kartelová dohoda popsaná výše v bodě 14 bude nadále označovaná jako „kartelová dohoda zpracovatelů".

16 Druhá kartelová dohoda identifikovaná v napadeném rozhodnutí zahrnovala tři španělská zemědělská sdružení, a sice Asociación agraria de jóvenes agricultores (dále jen „ASAJA"), Unión de pequeños agricultores (dále jen „UPA") a Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (dále jen „COAG"), jakož i Confederación de cooperativas agrarias de España (dále jen „CCAE"). Tato kartelová dohoda měla za cíl stanovit pro každý rok v období 1996 až 2001 cenová rozpětí pro jednotlivé jakostní třídy u každé odrůdy surového tabáku uvedené v tabulkách, které tvoří přílohy „smluv o pěstování", a „dodatečné podmínky" (viz zejména body 77 až 83 a 277 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

17 Kartelová dohoda popsaná výše v bodě 16 bude nadále označovaná jako „kartelová dohoda zástupců producentů“.

18 V napadeném rozhodnutí dospěla Komise k závěru, že každá z těchto dohod představuje jediné a trvající protiprávní jednání porušující čl. 81 odst. 1 ES (viz zejména body 275 až 277 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

19 V článku 1 tohoto rozhodnutí přičítá odpovědnost za kartelovou dohodu zpracovatelů španělským zpracovatelům, společnosti Deltafina, společnosti Dimon Inc. – mateřské společnosti skupiny, do níž patří společnost Agroexpansión – a žalobkyním, a odpovědnost za kartelovou dohodu zástupců producentů sdružením ASAJA, UPA, COAG a CCAE (společně dále jen „zástupci producentů“).

20 V článku 2 napadeného rozhodnutí Komise nařizuje těmto podnikům a zástupcům, aby okamžitě ukončili, pokud tak ještě neučinili, protiprávní jednání uvedená v článku 1 a zdrželi se nadále jakýchkoliv restriktivních jednání se stejným nebo rovnocenným cílem či účinkem.

21 V článku 3 napadeného rozhodnutí se ukládají následující pokuty:

– Deltafina: 11 880 000 eur;

– Cetarsa: 3 631 500 eur;

– WWTE: 1 822 500 eur;

– Agroexpansión: 2 592 000 eur;

– Taes: 108 000 eur;

– ASAJA: 1 000 eur;

– UPA: 1 000 eur;

– COAG: 1 000 eur;

– CCAE: 1 000 eur.

22 Z článku 3 napadeného rozhodnutí rovněž vyplývá, že žalobkyně jsou společně a nerozdílně odpovědny za zaplacení pokuty uložené společnosti WWTE a společnost Dimon za zaplacení pokuty uložené společnosti Agroexpansión.

3. *Osoby, jimž je určeno napadené rozhodnutí*

23 Bod 2.4 napadeného rozhodnutí je věnován otázce osob, jimž je určeno (body 357 až 400 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

24 Komise zde nejprve uvádí, že je prokázáno, že španělští zpracovatelé a společnost Deltafina se přímo podíleli na kartelové dohodě zpracovatelů a ASAJA, UPA, COAG a CCAE na kartelové dohodě zástupců producentů, takže každý z těchto podniků a sdružení „musí nést odpovědnost za protiprávní jednání, a je tedy adresátem [napadeného rozhodnutí]" (body 357 a 358 odůvodnění napadeného rozhodnutí). V bodech 359 až 369 tohoto rozhodnutí posuzuje podrobněji úlohu společnosti Deltafina v kartelové dohodě zpracovatelů.

25 Komise dále přezkoumává otázku přičitatelnosti protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti, přičemž uvádí, že v projednávaném případě vyvstává tato otázka ve třech případech, a to u společností Agroexpansión, WWTE a Taes (body 370 až 400 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

26 V této souvislosti Komise zaprvé připomíná zásady, které jsou podle ní použitelné v této oblasti (body 371 až 374 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

27 Konkrétně uvádí následující:

– k určení, zda je třeba mít o mateřské společnosti za to, že je odpovědná za protiprávní jednání své dceřiné společnosti, je nezbytné prokázat, že dceřiná společnost „neurčuje samostatně své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny,

které jí udělila mateřská společnost“ (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industries v. Komise, 48/69, Recueil, s. 619, body 132 a 133);

– podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že vlastní-li mateřská společnost veškerý kapitál své dceřiné společnosti, lze legitimně vycházet z domněnky, že mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování dceřiné společnosti (rozsudky Soudního dvora ze dne 25. října 1983, AEG-Telefunken v. Komise, 107/82, Recueil, s. 3151, bod 50, a ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, C-286/98 P, Recueil, s. I-9925, bod 29; rozsudek Tribunálu ze dne 20. dubna 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, zvaný „PVC II“, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, body 961 až 984);

– tuto domněnku mohou potvrzovat „konkrétní okolnosti jednotlivých případů“;

– v případě dceřiných společností, které nejsou stoprocentně kontrolovány, může podle Soudního dvora mateřská společnost ovlivnit politiku své dceřiné společnosti, pokud vlastní v době protiprávního jednání většinu jejího kapitálu (výše uvedený rozsudek Imperial Chemical Industrie v. Komise, bod 136) nebo pokud je „soustavně“ informována o jednání uvedené dceřiné společnosti a přímo určuje její chování (výše uvedený rozsudek AEG-Telefunken v. Komise, bod 52);

– podle ustálené judikatury musí být pojem „podnik“ v kontextu práva hospodářské soutěže chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku z hlediska předmětu dotčené dohody, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (rozsudek Tribunálu ze dne 20. března

2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 66, který odkazuje na rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1984, Hydrotherm Gerätebau, 170/83, Recueil, s. 2999, bod 11).

28 Zadruhé před podrobnějším přezkoumáním případu společností Agroexpansión a WWTE, Komise v bodě 375 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí:

„V projednávaném případě tři ze čtyř španělských zpracovatelů surového tabáku kontrolují (ze 100 % nebo 90 %) americké nadnárodní společnosti. Krom toho existují další skutečnosti, které potvrzují domněnku, že jednání společností Agroexpansión a WWTE musí být přičítáno jejich příslušným mateřským společnostem. V tomto případě je třeba obě společnosti – mateřskou i dceřinou – považovat za společně a nerozdílně odpovědné za protiprávní jednání konstatované v [napadeném] rozhodnutí."

29 V bodě 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise dodává následující:

„[Naopak] po zaslání oznámení námitek a vyslechnutí stran se ukázalo, že důkazy ve spisu nemohou odůvodnit podobný závěr ohledně účasti společností Universal […] a Universal Leaf [Tobacco Co. Inc.] ve společnostech Taes a Deltafina. Kromě společnostního vztahu mezi mateřskými společnostmi a jejich dceřinými společnostmi neobsahuje spis žádný náznak faktické účasti společností Universal […] a Universal Leaf na skutcích přezkoumávaných v [napadeném rozhodnutí]. Není tedy důvodu, aby byly adresáty rozhodnutí v této věci. Tentýž závěr platí *a fortiori* pro společnost Intabex [Netherlands BV], neboť její 100% účast ve společnosti Agroexpansión byla pouze finanční."

30 V bodech 377 až 386 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise přezkoumává případ společnosti Agroexpansión. Poukazuje zejména na to, že od druhého pololetí roku 1997 tuto společnost zcela kontroluje společnost Dimon, a to prostřednictvím své 100% dceřiné společnosti, Intabex Netherlands BV (dále jen „Intabex"). Z toho dovozuje, že je legitimní vycházet z domněnky, že přinejmenším od té doby vykonávala společnost Dimon na jednání společnosti Agroexpansión rozhodující vliv. Komise dodává, že další skutečnosti ve spisu – které popisuje v bodech 379 a 380 odůvodnění napadeného rozhodnutí – tuto domněnku potvrzují. Krom toho odmítá určitá tvrzení uvedená společností Dimon v odpovědi na oznámení námitek, a zejména to, že porušila zásadu zákazu diskriminace, když tuto společnost činí odpovědnou za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, ačkoliv mateřskou společnost společnosti Cetarsa, tj. Sociedad estatal de participaciones industriales (dále jen „Sepi") za protiprávní jednání její dceřiné společnosti odpovědnou nečiní. Komise tento rozdíl v zacházení odůvodňuje tím, že na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Dimon, „[její] spis […] neobsahuje přímou komunikaci mezi společnostmi Cetarsa a Sepi ohledně předmětu projednávané věci", „účast společnosti Sepi ve společnosti Cetarsa se zdá být v zásadě finanční, obdobně ke vztahu mezi společnostmi Intabex a Agroexpansión", „společnost Cetarsa (na rozdíl od společnosti Agroexpansión) provádí veškerou činnost zpracování tabáku v rámci skupiny Sepi, a z tohoto důvodu je zjevně řízena odděleně", a konečně „Cetarsa není 100% dceřinou společností společnosti Sepi" (bod 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

31 Komise na základě skutečností uvedených v bodě 30 výše dospěla k závěru, že společnost Dimon „je třeba považovat za společně odpovědnou, spolu se společností Agroexpansión, za jednání posledně uvedené společnosti zjištěné v [napadeném rozhodnutí] pokud jde o období od druhé poloviny roku 1997 do 10. srpna 2001" (bod 386 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

32 V bodech 387 až 400 odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumává Komise případ společnosti WWTE.

33 Domnívá se, že je zapotřebí rozlišovat dvě období, první od roku 1995 do května 1998 a druhé od tohoto data do data napadeného rozhodnutí.

34 Pokud jde o první období, Komise nejprve v bodech 388 až 390 odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatuje následující:

– dvě třetiny kapitálu WWTE vlastnila společnost SCC prostřednictvím společnosti TCLT, dceřiné společnosti společnosti SCTC;

– zbývající kapitál WWTE vlastnily tři fyzické osoby, a to prezident společnosti WWTE a dva jeho rodinní příslušníci;

– k rozhodnutím valné hromady akcionářů společnosti WWTE byly nutné hlasy akcionářů představujících alespoň 75 % kapitálu;

– představenstvo společnosti WWTE bylo tvořeno čtyřmi členy jmenovanými valnou hromadou;

– dva z těchto členů – mezi nimi prezident společnosti WWTE, který měl přednostní hlas – zastupovali minoritní akcionáře;

– mezi dvěma dalšími členy byl viceprezident společnosti SCC odpovědný za aktivity skupiny v Evropě, pan V.;

– rozhodnutí představenstva WWTE byla přijímána prostou většinou.

35 V bodě 391 napadeného rozhodnutí dospěla Komise na základě výše uvedených skutečností k závěru, že během prvního období byla společnost WWTE kontrolována společně společností SCC (prostřednictvím společností SCTC a TCLT) a prezidentem WWTE a jeho rodinou.

36 Dále v témže bodě odůvodnění uvádí řadu skutečností obsažených v jejím spisu, které prokazují, že během tohoto období SCC „nebo její dceřiné společnosti" vykonávaly skutečný vliv na chování společnosti WWTE ve Španělsku.

37 Konečně v bodě 392 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvádí, že s ohledem na uvedené skutečnosti „je třeba učinit závěr, že v období od roku 1996 do května 1998, ačkoliv SCC kontrolovala prostřednictvím svých dceřiných společností TCLT a SCTC pouze dvě třetiny kapitálu společnosti WWTE, zavedla nicméně určité mechanismy, které jí umožňovaly být informována o činnosti její dceřiné společnosti ve Španělsku, a tedy skutečně kontrolovat její obchodní politiku".

38 Pokud jde o druhé období, Komise v bodech 393 až 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí řadu skutečností, které prokazují, že od května 1998 měla SCC buď přímo, nebo prostřednictvím společností SCTC a TCLT nad společností WWTE výlučnou kontrolu a měla rozhodující vliv na její obchodní politiku. Tyto skutečnosti jsou následující:

– v květnu 1998 společnost TCLT zvýšila svou účast na kapitálu společnosti WWTE na 86,94 %, přičemž zbytek kapitálu vlastnila jako vlastní kapitál společnost WWTE (9,73 %) a jedna fyzická osoba (3,33 %);

– v říjnu 1998 získala WWTE akcie této posledně uvedené osoby a SCC získala přímou účast ve společnosti WWTE ve výši 0,04 %;

– v květnu 1999 dosáhla účast společnosti TCLT na kapitálu společnosti WWTE výše 89,64 % a účast společnosti SCC výše 0,05 %;

– pravidla hlasování valné hromady WWTE se nezměnila, takže od května 1998 SCC kontroluje přijímání rozhodnutí v rámci této valné hromady;

– dva členové představenstva WWTE zastupující minoritní akcionáře odstoupili a byli nahrazeni dvěma novými členy jmenovanými valnou hromadou;

– od května 1998 jsou k rozhodnutím představenstva WWTE nutné tři hlasy čtyř jeho členů;

– od roku 1998 hraje pan V. úlohu při uzavírání smluv o pěstování mezi WWTE a seskupeními producentů;

– „manuál interních kontrolních postupů a mechanismů“ společnosti WWTE z roku 2000 (dále jen „manuál WWTE“) uvádí, že „[p]rezident, společně s nákupním ředitelem je přímo odpovědný za [proces uzavírání smluv] po předchozím schválení ze strany mateřské společnosti, která schvaluje každoročně v březnu rozpočet na kampaň“.

39 V bodě 399 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvádí, že „[a]rgumenty předkládané společností SCC v odpovědi na oznámení námitek neodůvodňují odlišný závěr v tomto ohledu". Konkrétně podle Komise „existence místního vedení její španělské dceřiné společnosti [nevyvrací závěr, že] SCC vykonávala na tuto dceřinou společnost rozhodující vliv".

40 S ohledem na tyto jednotlivé skutečnosti Komise dospěla v bodě 400 odůvodnění napadeného rozhodnutí k závěru, že přinejmenším od roku 1996 „společnost SCC nebo její dceřiné společnosti SCTC a TCLT" vykonávaly rozhodující vliv na obchodní politiku společnosti WWTE, a je tedy třeba mít za to, že jsou společně a nerozdílně odpovědny za jednání vytýkané posledně uvedené společnosti a musí být uvedeny mezi adresáty napadeného rozhodnutí.

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

41 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 21. ledna 2005 podaly žalobkyně tuto žalobu.

42 Téhož dne společnost WWTE podala žalobu směřující ke snížení pokuty, která jí byla uložena napadeným rozhodnutím (věc T-37/05).

43 Dne 22. ledna 2005 společnost Agroexpansión rovněž podala žalobu směřující ke snížení pokuty, která jí byla uložena napadeným rozhodnutím (věc T-38/05).

44 Dne 28. ledna 2005 podala společnost Dimon žalobu směřující k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí, nebo, subsidiárně, ke snížení pokuty, která jí byla uložena tímto rozhodnutím (věc T-41/05).

45 Dopisem došlým kanceláři Tribunálu dne 1. srpna 2005 požádaly žalobkyně o spojení projednávané věci s věcmi T-37/05, T-38/05 a T-41/05.

46 Komise dopisem došlým kanceláři Tribunálu dne 7. září 2005 sdělila Tribunálu, že má za to, že spojení těchto čtyř věcí neumožní výrazně zlepšit efektivitu řízení a že ponechává na jeho rozhodnutí, zda je třeba žádosti o spojení vyhovět, či nikoliv.

47 Tribunál této žádosti o spojení věcí nevyhověl.

48 Na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl Tribunál (čtvrtý senát) zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 svého jednacího řádu vyzval Komisi, aby mu předložila jeden dokument a odpověděla na určité otázky. Komise těmto žádostem vyhověla ve stanovené lhůtě.

49 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky Tribunálu byly vyslechnuty na jednání konaném dne 17. června 2009.

50 Žalobkyně navrhují, aby Tribunál:

– zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž se jich dotýká;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

51 Komise navrhuje, aby Tribunál:

– žalobu zamítl;

– uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

52 Na podporu žaloby žalobkyně uvádějí dva důvody. První žalobní důvod má dvě části. První část vychází z porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 [ES] a 82 [ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205). Druhá část, uplatňovaná subsidiárně, vychází z nedostatečného odůvodnění. Druhý žalobní důvod vychází z porušení zásady rovného zacházení. Vzhledem k tomu, že oba tyto důvody spolu úzce souvisí, je třeba je přezkoumat společně .

1. *Argumenty účastnic řízení*

53 V první části prvního žalobního důvodu žalobkyně tvrdí, že Komise porušuje čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, když je činí odpovědnými za protiprávní jednání, kterého se dopustila společnost WWTE.

54 Poukazují na to, že podle ustálené judikatury a rozhodovací praxe Komise musí být splněny dvě kumulativní podmínky, aby mohl být podnik činěn odpovědným za protiprávní jednání, kterého se dopustil jiný podnik: je třeba, aby první podnik byl schopen nejen vykonávat rozhodující vliv na chování druhého podniku, ale rovněž tohoto vlivu skutečně využil.

55 Pokud jde o první podmínku, žalobkyně tvrdí, že během období před květnem 1998 nebyla společnost TCLT schopna vykonávat rozhodující vliv na obchodní politiku společnosti WWTE a nedisponovala vůči ní žádnou řídící pravomocí do té míry, aby ji mohla zbavit veškeré skutečné nezávislosti při určování jejího tržního nasměrování. Mají tedy za to, že Komise nesprávně přičítá společnosti TCLT, a potažmo společnostem SCTC a SCC, protiprávní jednání, kterého se dopustila společnost WWTE během uvedeného období.

56 Na podporu svých tvrzení se žalobkyně dovolávají zejména toho, že společnosti SCTC a SCC měly ve společnosti WWTE pouze nepřímou účast, že WWTE byla kontrolována společně společností TCLT na jedné straně a prezidentem WWTE a jeho rodinou na straně druhé a že „skutečnosti ve spisu", na které odkazuje Komise v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí, neprokazují, že byly žalobkyně schopny vykonávat na společnost WWTE rozhodující vliv.

57 Žalobkyně se domnívají, že pojem „společná kontrola“ uvedený v nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. L 24, s. 1) neodpovídá schopnosti vykonávat rozhodující vliv. V tomto ohledu poukazují zaprvé na to, že toto nařízení nelze použít *per analogiam* na projednávaný případ. Zadruhé tvrdí, že i kdyby bylo možné nalézt v tomto nařízení vodítko, pro definování „schopnosti vykonávat rozhodující vliv na obchodní politiku dceřiné společnosti“ by byl vhodný pojem „výlučná kontrola“, a nikoliv pojem „společná kontrola“.

58 Pokud jde o období po květnu 1998, žalobkyně uznávají, že byly schopny vykonávat na společnost WWTE rozhodující vliv.

59 Co se týče druhé podmínky, žalobkyně zaprvé uvádějí, že aby byla splněna, je třeba, aby mateřská společnost dala své dceřiné společnosti přímý pokyn spáchat protiprávní jednání nebo aby se na něm přímo podílela. Na podporu tohoto tvrzení se dovolávají zejména zjištění uvedeného Komisí v bodě 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého „[kromě] společnostního vztahu mezi mateřskými společnostmi a jejich dceřinými společnostmi spis neobsahuje žádný náznak faktické účasti společností Universal […] a Universal Leaf na skutcích přezkoumávaných v [napadeném rozhodnutí]“.

60 Žalobkyně se domnívají, že se Komise mýlí, když tvrdí, že stačí prokázat, že dceřiná společnost nemá úplnou nezávislost při určování svého tržního nasměrování – a to bez prokázání konkrétní souvislosti s protiprávním jednáním – aby bylo prokázáno skutečné vykonávání rozhodujícího vlivu. Na jedné straně mají za to, že stanovisko hájené Komisí nemá oporu v judikatuře, které se dovolává. Na druhé straně tvrdí, že uvedený vliv se musí vztahovat na „obchodní politiku týkající se protiprávního

jednání“. V projednávaném případě však došlo k protiprávnímu jednání na trhu nákupu surového tabáku, tedy na trhu, na kterém má společnost WWTE naprostou nezávislost a který nespadá pod její „obchodní nebo prodejní politiku“. Ve stejném smyslu žalobkyně kritizují to, že se důkazy, ze kterých vychází Komise, týkají pouze financování a prodeje tabáku, a nikoli nákupu surového tabáku.

61 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že v případě vertikálně propojené skupiny společností nelze odpovědnost za protiprávní jednání přičítat automaticky společnosti, která stojí v čele skupiny. Takovou odpovědnost lze přičítat pouze mateřské společnosti, která dala dotčené dceřiné společnosti pokyny nebo která v podstatě řídila její jednání.

62 Zatřetí žalobkyně uvádějí, že je věcí Komise prokázat, že daly společnosti WWTE pokyny. Tvrdí, že nelze vycházet z domněnky, že společnost, pokud vlastní 100 % kapitálu jiné společnosti, skutečně vykonává rozhodující vliv na její obchodní politiku. Poukazují zejména na to, že ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky AEG-Telefunken v. Komise a PVC II, uvedené v bodě 27, se soud Společenství nespokojil s uplatněním takové domněnky, ale důkladně přezkoumal rovněž otázku účasti mateřské společnosti na protiprávním jednání.

63 Každopádně podle žalobkyní Komise neuplatnila výše uvedenou domněnku ani v oznámení námitek, ani v napadeném rozhodnutí. Uvedla ji tedy poprvé až v žalobní odpovědi. Žalobkyně dodávají, že v bodech 18 a 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že i v případě vlastnictví 100 % kapitálu dceřiné společnosti musí přinést dodatečné důkazy, aby mohla činit mateřskou společnost této dceřiné společnosti odpovědnou za její jednání.

64 Krom toho žalobkyně trvají na tom, že Komise musí podat důkaz o skutečném vykonávání rozhodujícího vlivu u každé z nich. V této souvislosti zejména uvádějí, že Komise nemůže tvrdit, že pan V. „[vykonával] funkce na úrovni řízení skupiny" ve smyslu bodu 37 rozsudku Tribunálu ze dne 20. března 2002, ABB Asea Brown Boveri v. Komise (T-31/99, Recueil, s. II-1881). Poukazují na to, že pan V. nikdy nebyl vedoucím pracovníkem jmenovaným společností SCC – takže jej nelze přirovnávat k „vysoce postaveným vedoucím pracovníkům" uvedeným v tomto rozsudku – a nebyl ani odpovědný za veškeré činnosti skupiny Standard v dané oblasti nebo zemi nebo pověřený v rámci uvedené skupiny obchodním řízením všech podniků, působících v dotčeném odvětví, na celosvětové úrovni. Žalobkyně upřesňují, že pan V. měl úlohu zástupce společnosti Standard Commercial Tobacco Services Ltd (dále jen „SCTL") v Evropě, ale že jeho pravomoci vyplývaly z jeho postavení člena představenstva místních dceřiných společností – mezi nimi i WWTE – a nikoliv z mandátu, který mu svěřila SCC. Činnost pana V. se omezovala na koordinaci prodeje zpracovaného tabáku prostřednictvím mezinárodní prodejní sítě skupiny Standard.

65 Začtvrté se žalobkyně zabývají obdobím před květnem 1998. Tvrdí, že Komise nepředložila dostatečné důkazy toho, že během tohoto období kterákoliv z nich dala společnosti WWTE pokyn k protisoutěžnímu jednání. Konkrétně, skutečnosti uvedené v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí nejsou v tomto ohledu dostatečně průkazné.

66 K tomuto posledně uvedenému bodu žalobkyně tvrdí, zaprvé, že Komise nepředložila žádný důkaz ani neuplatnila žádný argument pokud jde o společnost TCLT. Poukazují zejména na to, že tato společnost je podnikem bez vlastní činnosti, jehož účast ve společnosti WWTE má čistě finanční povahu.

67 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že pan V. pracoval pro společnost SCTL, a nikoli pro společnost SCC. Dodávají, že tvrzení, podle nějž pan V. nesl celkovou odpovědnost za aktivity skupiny Standard v Evropě a jednal jako zástupce společnosti SCC, je velmi obecné, a tedy zcela nepodložené. Každopádně tyto okolnosti neprokazují, že SCTC dala společnosti WWTE přímý pokyn k protisoutěžnímu jednání.

68 Zatřetí, žalobkyně tvrdí, že prohlášení Komise, podle nějž byl pan V. „odpovědný za vztahy mezi společností WWTE a jejími mateřskými společnostmi", je rovněž velmi obecné, a tedy zcela nepodložené. Poukazují zejména na to, že Komise neprokázala, že uvedené „vztahy" zahrnovaly udělování pokynů společnosti WWTE.

69 Začtvrté žalobkyně tvrdí, že zápis z jednání představenstva společnosti WWTE z 25 a 26. března 1996 zmíněný v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazuje pouze na společnost SCTC, takže argumenty, které z něj vyvozuje Komise, se na společnosti SCC a TCLT nemohou vztahovat. SCTC dodává, že tento zápis z jednání nedokazuje, že dala společnosti WWTE pokyn k protiprávnímu jednání. SCTC totiž byla konzultována a musela dát souhlas pouze ohledně záležitostí nesouvisejících s nákupem surového tabáku, a to zejména ohledně prodeje zpracovaného tabáku, a mimořádných výdajů.

70 Zapáté TCLT uvádí, že Komise netvrdila, že se jí týkal kterýkoliv z faxů zmíněných v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí. SCC tvrdí, že tyto faxy byly zaslány zaměstnanci společnosti spojené se společností SCTC, a nikoli jí samotné. Uvedení názvu „Standard Commercial UK" v některých z těchto faxů je chyba na straně odesílatele, neboť SCC nemá ve Spojeném království žádné zastoupení. Chybné je rovněž uvedení pana V. jako viceprezidenta společnosti SCC ve výročních zprávách společnosti SCC. Pokud jde o společnost SCTC, ta poukazuje na to, že v dotčených faxech je

pouze uvedeno, že je možné, že pan V. byl informován o jednání společnosti WWTE, a domnívá se, že z toho nelze dovodit, že posledně uvedené společnosti dala pokyn chovat se protisoutěžním způsobem.

71 Zapáté se žalobkyně zabývají obdobím po květnu 1998. Tvrdí, že Komise nepředložila dostatečné důkazy toho, že během tohoto období kterákoliv z nich dala společnosti WWTE pokyn k protisoutěžnímu jednání.

72 V této souvislosti zaprvé uvádějí, že zjištění uvedená v bodech 396 až 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí se týkají pouze společnosti SCTC.

73 Zadruhé žalobkyně kritizují zjištění uvedená Komisí v bodě 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí a v poznámce pod čarou 313 v tomto rozhodnutí. Domnívají se především, že „španělské dlouhodobé dodavatelské smlouvy", na které je odkazováno v této poznámce pod čarou, nijak nesouvisí s dotčenými protiprávními jednáními, a nemohou tedy sloužit k prokázání toho, že některá z nich dala společnosti WWTE pokyn k protisoutěžnímu jednání. Dále poukazují na to, že Komise nemůže vyvozovat argumenty ani z manuálu WWTE. V této souvislosti na jedné straně tvrdí, že tento manuál není dostatečným důkazem toho, že SCTC dala společnosti WWTE pokyn k porušení pravidel hospodářské soutěže. Na druhé straně uvádějí, že tento manuál „stanoví, že SCTC dá souhlas před začátkem procesu uzavírání smluv", což v praxi znamená, že „schvaluje, jaké množství tabáku má být ve Španělsku nakoupeno". Upřesňují, že tento souhlas je dáván v rámci schvalování ročního rozpočtu a nepředstavuje povolení nakupovat za určitou cenu nebo stanovit cenu podle dané metody nebo daného vzorce. V rámci výdajů schválených společností SCTC společnost WWTE „provádí zcela samostatně nezávislou nákupní politiku". Dodávají, že manuál

pochází z roku 2000, takže nemůže prokazovat, že SCTC vykonávala rozhodující vliv na společnost WWTE od května 1998.

74 Zašesté žalobkyně mají za to, že prokázaly právně dostačujícím způsobem, že při porušení čl. 81 odst. 1 ES společnost WWTE jednala na trhu samostatně, a nikoliv na základě jejich pokynů.

75 V tomto ohledu poukazují zaprvé na to, že Komise nezpochybňuje, že společnost WWTE má vlastní místní vedení.

76 Zadruhé uvádějí, že WWTE měla vlastní aktiva a vlastní zaměstnance.

77 Zatřetí opakují, že se SCTC podílela na uvádění na trh a prodeji zpracovaného tabáku, zatímco WWTE byla jako jediná zodpovědná za nákup surového tabáku.

78 Začtvrté žalobkyně poukazují na to, že skupina Standard má decentralizovanou strukturu a že „španělský trh s tabákem představuje zcela zanedbatelnou část celkových aktivit skupiny".

79 Zapáté žalobkyně v replice uvádějí, že TCLT měla pouze finanční aktiva, nevykonávala činnost a neměla zaměstnance. Poukazují na to, že TCLT kupovala zpracovaný tabák od společnosti WWTE pouze „formálně", „aby byl v účetnictví společnosti WWTE zaznamenán zisk", a že SCTC neměla žádný zájem na nákupní strategii této

posledně uvedené společnosti, která spadala v podstatě do výlučné odpovědnosti prezidenta WWTE.

80 Žalobkyně na základě všech výše uvedených úvah dospěly k závěru, že Komise neprokázala dostačujícím způsobem, že by některá z nich dala společnosti WWTE pokyn k protisoutěžnímu jednání. Komise tedy použila nesprávně čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003.

81 V druhé části prvního žalobního důvodu, uplatňované subsidiárně, žalobkyně poukazují na to, že Komise porušila článek 253 ES, když nedostatečně odůvodnila svůj závěr, že žalobkyně je třeba považovat za společně a nerozdílně odpovědné za chování společnosti WWTE.

82 Co se týče druhého žalobního důvodu, žalobkyně zaprvé uvádějí, že Komise použila dvě odlišná kritéria, když učinila závěr, že společnosti Universal, Universal Leaf Tobacco Co. Inc. (dále jen „Universal Leaf") a Sepi nejsou odpovědné za protiprávní jednání svých příslušných dceřiných společností. Ověřovala totiž, zda její spis obsahuje jednak „náznak[y] faktické účasti společností Universal […] a Universal Leaf na skutkových okolnostech přezkoumávaných v [napadeném rozhodnutí]" (bod 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a jednak „přímou komunikaci mezi společnostmi Cetarsa a Sepi ohledně předmětu projednávané věci" (bod 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

83 Komise přitom nepřinesla důkaz ani o jakékoliv faktické účasti společností SCC, SCTC nebo TCLT na protiprávním jednání, kterého se dopustila společnost WWTE, ani o sebemenší přímé komunikaci mezi prvně uvedenými společnostmi a druhou společností ohledně předmětu projednávané věci.

84 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že Komise rovněž zacházela příznivěji se společností Intabex než se společností TCLT. Kritizují to, že TCLT byla na rozdíl od společnosti Intabex zařazena mezi adresáty napadeného rozhodnutí a byla shledána odpovědnou za protiprávní jednání své dceřiné společnosti, ačkoliv její účast v této společnosti je pouze finanční a Komise nepřinesla důkaz její faktické účasti na jednání vytýkaném společnosti WWTE.

85 Žalobkyně mají za to, že skutečnost, že TCLT ve své odpovědi na oznámení námitek nezmínila, že její účast ve společnosti WWTE je pouze finanční, je irelevantní. Poukazují na to, že bylo věcí Komise prokázat, že TCLT mohla být označena za odpovědnou. Krom toho se domnívají, že Komise nemůže účinně tvrdit, že TCLT byla v období od roku 1996 do roku 1999 hlavním kupcem od společnosti WWTE. Na jedné straně totiž byly nákupy prováděny výlučně z daňových důvodů a v praxi TCLT žádnou dodávku tabáku neobdržela. Na straně druhé v napadeném rozhodnutí Komise tento argument neuvedla.

86 Zatřetí žalobkyně zdůrazňují, že neuplatňují ve svůj prospěch protiprávní akt, k němuž došlo ve prospěch třetí osoby. Konkrétněji uvádějí, že netvrdí, že Komise protiprávně opominula činit odpovědnými společnosti Universal, Universal Leaf, Sepi nebo Intabex nebo určit jim napadené rozhodnutí. Tvrdí, že jestliže má Komise na základě určitého kritéria za to, že podnik nemá být adresátem napadeného rozhodnutí, musí použít totéž kritérium nediskriminačním způsobem na všechny ostatní dotčené podniky.

87 Pokud jde o první žalobní důvod, Komise má za to, že musí být zamítnut jako neopodstatněný.

88 Zaprvé Komise sdílí názor žalobkyň, že k tomu, aby mohla být mateřská společnost činěna odpovědnou za jednání některé z jejích dceřiných společností, je třeba, aby jednak měla možnost vykonávat rozhodující vliv na obchodní jednání této dceřiné společnosti a jednak skutečně tento vliv vykonávala.

89 Pokud jde o první z těchto podmínek. Komise uvádí, že byla zákonodárcem dosti přesně definována v nařízení č. 139/2004. Odkazuje konkrétně na čl. 3 odst. 2 a 3 tohoto nařízení. Krom toho odmítá tvrzení žalobkyň, že vliv je „rozhodující" pouze pokud je „výlučný" (viz bod 57 výše).

90 Co se týče druhé podmínky uvedené v bodě 88, Komise nesouhlasí s názorem žalobkyň, že tato podmínka vyžaduje, aby mateřská společnost dala své dceřiné společnosti pokyn k porušení článku 81 ES nebo aby se přímo podílela na protiprávním jednání. Tvrdí, že při definování této podmínky judikatura soustavně vychází z neexistence nezávislosti dceřiné společnosti při určování jejího tržního nasměrování, a to bez prokazování konkrétní souvislosti s protiprávním jednáním.

91 Komise poukazuje na to, že mezi důkazy způsobilými prokázat skutečné vykonávání kontroly nad politikou dceřiné společnosti patří skutečnost, že mateřská společnost je zastoupena v představenstvu uvedené dceřiné společnosti. Dodává, že je méně pravděpodobné, že dceřiná společnost je nezávislá, pokud působí na témže trhu jako mateřská společnost nebo na trhu úzce souvisejícím. Vedle těchto obecných skutečností mohou některé konkrétní skutečnosti přispívat k prokázání toho, že se mateřská společnost podílí na obchodní politice své dceřiné společnosti nebo že zavedla mechanismy, které jí umožňují kontrolovat její činnost.

92 Komise dodává, že judikatura uznala, že pokud je dceřiná společnost ze 100 % vlastněna svojí mateřskou společností, vychází se z domněnky, že mateřská společnost vykonává svoji schopnost ovlivňovat chování dceřiné společnosti. Mateřská společnost může tuto domněnku vyvrátit předložením důkazů způsobilých prokázat, že uvedená dceřiná společnost se ve skutečnosti na trhu chová nezávisle.

93 Komise upřesňuje, že výše uvedená domněnka se uplatní jak v případě, kdy mateřská společnost vlastní podíl 100 % ve své dceřiné společnosti přímo, tak v případě, kdy vlastní takový podíl pouze nepřímo.

94 Zadruhé Komise přezkoumává období před květnem 1998.

95 V tomto ohledu uplatňuje zaprvé to, že v bodech 388, 390 a 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí právně dostačujícím způsobem prokázala, že žalobkyně měly možnost vykonávat v průběhu tohoto období na společnost WWTE rozhodující vliv.

96 Zadruhé Komise tvrdí, že napadené rozhodnutí v bodě 391 svého odůvodnění uvádí několik skutečností, které prokazují, že mateřské společnosti WWTE zavedly mechanismy umožňující jim vykonávat účinně rozhodující vliv na obchodní chování této společnosti. V této souvislosti upřesňuje, že to, že rozhodující vliv byl skutečně vykonáván, představuje nejlepší objektivní kritérium pro určení, zda mateřská společnost byla schopna takový vliv vykonávat.

97 Pokud jde o uvedené skutečnosti, Komise nejprve zdůrazňuje úlohu a odpovědnost pana V. v rámci skupiny Standard. Zejména má za to, že žalobkyně nemohou

argumentovat tím, že pan V. nebyl zaměstnancem společností SCC, SCTC nebo TCLT ani nezastával v rámci některé z těchto společnosti pozici „corporate officer". Rozhodující je pouze to, zda „[vykonával] funkce na úrovni řízení skupiny" (rozsudek ABB Asea Brown Boveri v. Komise, uvedený v bodě 64 výše, bod 37).

98 Komise dále odkazuje na zápis z jednání představenstva společnosti WWTE z 25. a 26. března 1996.

99 Krom toho Komise tvrdí, že korespondence zmíněná v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí prokazuje, že prezident WWTE informoval pana V. nejenom o činnosti této společnosti týkající se nákupu tabáku, ale i o dohodách o cenách a množstvích uzavřených s ostatními zpracovateli.

100 Zatřetí Komise poukazuje na to, že skutečnost, že v rámci skupiny Standard měla pouze společnost TCLT přímou účast ve společnosti WWTE, nebrání tomu, aby na posledně uvedenou společnost vykonávaly společnosti SCC a SCTC rozhodující vliv. Tvrdí, že existenci vztahu mezi společností WWTE a žalobkyněmi prokazuje několik skutečností. V tomto ohledu poukazuje zejména na to, že TCLT jmenovala dva členy představenstva společnosti WWTE a v období od roku 1996 do roku 1999 byla hlavním zákazníkem této společnosti, že SCTC působí v odvětví zpracování tabáku a jeho uvádění na trh a od roku 2000 je hlavním zákazníkem společnosti WWTE, a že viceprezident společnosti SCC odpovědný za aktivity v odvětví tabáku v Evropě je členem představenstva společnosti WWTE. Uvádí, že každá společnost v této skupině hraje určitou úlohu: WWTE nakupuje ve Španělsku surový tabák a zpracovává ho; její produkci poté přímo kupují společnosti TCLT a SCTC; tyto společnosti uvádějí následně produkci na trh prostřednictvím prodejní sítě společnosti SCC, která koordinuje činnosti různých operativních společností skupiny.

101 Komise má na základě všeho výše uvedeného za to, že se nedopustila nesprávného právního posouzení, když dospěla k závěru, že během období před květnem 1998 tvořila společnost WWTE hospodářskou jednotku se skupinou Standard a že je třeba určit, že žalobkyně jsou společně a nerozdílně odpovědné za zaplacení pokuty.

102 Zatřetí Komise se zabývá obdobím po květnu 1998.

103 V tomto ohledu poukazuje zaprvé na to, že žalobkyně nezpochybňují, že během tohoto období byly schopny vykonávat na společnost WWTE rozhodující vliv.

104 Zadruhé Komise uvádí, že skupina Standard má od května 1998 výlučnou kontrolu nad společností WWTE a od října 1998 vlastní 100 % jejího kapitálu. Domnívá se, že tedy mohla legitimně vycházet z domněnky, že žalobkyně vykonávají na obchodní politiku své dceřiné společnosti rozhodující vliv.

105 Komise odmítá tvrzení žalobkyň, že v napadeném rozhodnutí se k tomu, aby je činila odpovědnými za protiprávní jednání společnosti WWTE, této domněnky nedovolávala. Odmítá zejména jejich výklad bodu 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz bod 59 výše) a tvrdí, že z tohoto bodu odůvodnění, jakož i z bodu 18 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že „důvod toho, že [toto rozhodnutí] nebylo určeno společnostem Intabex a Universal, spočíval v jejich vyjádřeních v odpověď na oznámení námitek a v průběhu slyšení, která byla dostačující k vyvrácení jakékoliv domněnky skutečného vykonávání kontroly založené na jejich účasti na kapitálu jejich dceřiných společností“. Upřesňuje, že v případě společnosti Taes nemohla vycházet z této domněnky, jelikož její mateřské společnosti, tedy Universal a Universal Leaf, vlastnily pouze 90 % jejího kapitálu. Pokud jde o společnost Deltafina, která byla

kontrolována společnostmi Universal a Universal Leaf ze 100 %, Komise poukazuje na to, že uvedeným společnostem se podařilo uvedenou domněnku vyvrátit a že žalobkyně nikdy netvrdily, že její spis obsahuje skutečnosti prokazující, že tyto mateřské společnosti vykonávaly rozhodující vliv na chování uvedené dceřiné společnosti.

106 Zatřetí Komise uvádí, že v bodech 395 až 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí doplňující skutečnosti, které podporují její závěr, že žalobkyně skutečně vykonávaly rozhodující vliv na obchodní politiku společnosti WWTE.

107 Komise vychází zejména z určitých pasáží memoranda výkonného výboru společnosti SCTC adresovaného panu V. týkajícího se „španělských dlouhodobých dodavatelských smluv“ (bod 396 odůvodnění napadeného rozhodnutí a poznámka pod čarou 313 v tomto rozhodnutí).

108 Další skutečností, které se Komise dovolává a která je zmíněna v bodě 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí a v poznámce pod čarou 314 v tomto rozhodnutí, je to, že roční rozpočet společnosti WWTE schvaluje její představenstvo „s výhradou změn navržených ze strany mateřské společnosti“.

109 Krom toho Komise odkazuje na zjištění týkající se manuálu WWTE uvedená v bodě 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Poukazuje zejména na to, že žalobkyně připouštějí, že SCTC musela schválit rozpočet na nákup tabáku před tím, než prezident WWTE zahájil celý proces uzavírání smluv.

110 Komise dodává, že její spis obsahuje řadu dalších příkladů, které ukazují, že žalobkyně měly na společnost WWTE rozhodující vliv.

111 Začtvrté se Komise domnívá, že skutečnosti, kterých se žalobkyně dovolávají, jak jsou uvedeny v bodech 75 až 79 výše, neprokazují právně dostačujícím způsobem, že WWTE jednala na trhu nezávisle.

112 Pokud jde o druhý žalobní důvod, Komise nesouhlasí s tím, že porušila zásadu rovného zacházení.

113 Na úvod připomíná, že podle judikatury musí být dodržování zásady rovného zacházení v souladu s dodržováním zásady legality, podle níž nikdo nemůže ve svůj prospěch uplatňovat protiprávnost, k níž došlo ve prospěch jiné osoby. Má tedy za to, že i kdyby se mělo ukázat, že napadené rozhodnutí nebylo určeno některým podnikům, ačkoliv byly ve stejné situaci jako žalobkyně, neměla by tato okolnost pro posouzení odpovědnosti posledně uvedených význam.

114 Dále Komise zaprvé poukazuje na to, že situace žalobkyň se liší od situace společností Universal, Universal Leaf a Sepi, takže nelze v projednávaném případě hovořit o porušení zásady rovného zacházení. Konkrétněji, s odkazem na body 18, 375, 376, 384 a 385 odůvodnění napadeného rozhodnutí tvrdí, že neměla dostatečné důkazy k učinění závěru, že společnosti Taes, Deltafina a Cetarsa nejednaly v oblasti obchodu nezávisle na svých příslušných mateřských společnostech.

115 Co se na jedné straně týče společností Taes a Deltafina, Komise uvádí, že původně zaslala oznámení námitek nejen těmto společnostem, ale i jejich dvěma mateřským společnostem. V odpovědi na oznámení námitek, jakož i při slyšení ovšem uvedené mateřské společnosti předložily „podrobné a přesvědčivé" argumenty, které ji vedly k závěru, že netvořily se společnostmi Taes a Deltafina hospodářskou jednotku.

116 Komise tvrdí, že část bodu 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které se dovolávají žalobkyně (viz body 59 a 82 výše), je třeba vykládat „v kontextu bodu 18 a [tohoto] rozhodnutí jako celku". Zdůrazňuje to, že nikde v napadeném rozhodnutí netvrdí, že k tomu, aby mohla být mateřská společnost činěna odpovědnou za protiprávní jednání své dceřiné společnosti, je třeba prokázat „faktickou účast" uvedené mateřské společnosti na protiprávním jednání. Když v bodě 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí hovoří o neexistenci „faktické účasti […] na skutkových okolnostech přezkoumávaných v tomto rozhodnutí", míní tím „neexistenci skutkových okolností prokazujících vykonávání rozhodujícího vlivu". V případě žalobkyň takové skutkové okolnosti naopak existují.

117 Pokud jde konkrétně o společnost Deltafina, Komise poukazuje na to, že v bodě 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí chtěla pouze uvést, že společnosti Universal a Universal Leaf předložily argumenty prokazující obchodní nezávislost jejich dceřiné společnosti, a tudíž „domněnku vyvrátily". Uvádí, že „znění [tohoto bodu odůvodnění] možná není uspokojivé", ale má za to, že nemohlo vyvolat u žalobkyň přesvědčení, že by mohla společnosti Universal a Universal Leaf činit odpovědnými za jednání společnosti Deltafina, pouze pokud by přinesla důkaz o jejich přímé účasti na protiprávním jednání.

118 Na výzvu Tribunálu v rámci organizačních procesních opatření (viz bod 48 výše) k upřesnění „podrobných a přesvědčivých" důkazů zmíněných v bodě 115 výše Komise nicméně připustila, že na rozdíl od toho, co uvedla ve svých písemnostech, ji k tomu, že nečinila společnosti Universal a Universal Leaf odpovědnými za protiprávní

jednání společnosti Deltafina, nevedlo to, že se těmto společnostem podařilo v rámci správního řízení vyvrátit domněnku vyplývající z vlastnictví 100 % akcií společnosti Deltafina. Uvedla, že v současné době existuje bohatá judikatura potvrzující její tezi, podle níž vlastnictví celého kapitálu dceřiné společnosti stačí „samo o sobě" k tomu, aby umožňovalo vycházet z domněnky, že mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na jednání této dceřiné společnosti. Nicméně v době přijetí napadeného rozhodnutí bylo její politikou „používat tuto domněnku opatrně a opírat své závěry týkající se odpovědnosti mateřských společností v co možná největší míře o dvojí základ: uplatňovat domněnku u 100% dceřiných společností a zabránit jakémukoliv pokusu o vyvrácení domněnky konkrétním prokázáním skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu pomocí dodatečných důkazů". Dodala, že vzhledem k tomu, že v jejím spise nebyl žádný konkrétní důkaz prokazující, že společnosti Universal a Universal Leaf skutečně vykonávaly takový vliv na obchodní jednání společnosti Deltafina, rozhodla, že je nebude činit odpovědnými za protiprávní jednání posledně uvedené společnosti. Komise upřesnila, že v případě společnosti Deltafina byla nakloněna vycházet z této domněnky o to méně, že tato společnost nepůsobí na trhu nákupu a prvotního zpracování surového tabáku ve Španělsku.

119 Pokud jde na druhé straně o společnost Cetarsa, Komise uvádí, že tato společnost patří společnosti Sepi, státní holdingové společnosti, která se účastní privatizace průmyslových společností dotovaných státem, probíhající ve Španělsku a která je pod kontrolou španělského ministra hospodářství a financí. Tvrdí, že neměla ve spise žádný důkaz naznačující, že Cetarsa neurčovala své obchodní jednání zcela nezávisle, a připomíná v tomto ohledu zjištění uvedená v bodě 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz bod 30 výše). Dodává, že tento posledně uvedený bod odůvodnění nelze vykládat tak, že znamená, že důvodem toho, že společnost Sepi nebyla činěna odpovědnou za jednání společnosti Cetarsa, je neexistence důkazů o přímé komunikaci mezi těmito dvěma společnostmi. Poukazuje na to, že v uvedeném bodě

odůvodnění odpovídá na konkrétní argumenty společnosti Dimon v průběhu správního řízení, a soustředí se tedy na rozdíly mezi touto posledně uvedenou společností a společností Sepi.

120 Zadruhé Komise poukazuje na to, že společnost TCLT byla v jiné situaci než společnost Intabex.

121 Uvádí, že v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru, že společnost Intabex v odpovědi na oznámení námitek prokázala, že vzhledem k čistě finanční povaze její účasti ve společnosti Agroexpansión, nebyla schopna vykonávat na tuto společnost sebemenší rozhodující vliv. Naopak společnost TCLT v odpovědi na oznámení námitek neuvedla žádný argument v tomto smyslu. Komise dodává, že v každém případě byla společnost TCLT v období 1996 až 1999 hlavním zákazníkem společnosti WWTE, a byla proto v jiné situaci než společnost Intabex.

2. *Závěry Tribunálu*

Úvodní poznámky k přičitatelnosti protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti

122 Je třeba připomenout, že právo Společenství v oblasti hospodářské soutěže se vztahuje na činnosti podniků (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 59) a že pojem „podnik" zahrnuje jakoukoli jednotku vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení

této jednotky a způsobu jejího financování (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 112).

123 Judikatura rovněž upřesnila, že pojem „podnik" musí být v tomto kontextu chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Sb. rozh. s. I-11987, bod 40, a rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 2005, DaimlerChrysler v. Komise, T-325/01, Sb. rozh. s. II-3319, bod 85).

124 Pokud taková hospodářská jednotka poruší pravidla hospodářské soutěže, musí nést za toto protiprávní jednání odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, bod 145, a ze dne 16. listopadu 2000, Cascades v. Komise, C-279/98 P, Recueil, s. I-9693, bod 78, a ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, Sb. rozh. s. I-10893, bod 39).

125 Porušení práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže musí být jednoznačně přičteno právnické osobě, které mohou být uloženy pokuty. Pro účely uplatnění a výkonu rozhodnutí Komise v oblasti práva hospodářské soutěže je nezbytné označit jako osobu, jíž je rozhodnutí určeno, entitu s právní subjektivitou (viz v tomto smyslu rozsudek PVC II, uvedený výše v bodě 27, bod 978).

126 Z ustálené judikatury vyplývá, že chování dceřiné společnosti může být přičteno mateřské společnosti, zejména pokud tato dceřiná společnost, byť s vlastní právní subjektivitou, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jsou jí uděleny mateřskou společností (rozsudky Soudního dvora Imperial Chemical Industries v. Komise, uvedený výše v bodě 27, body 132 a 133; ze dne

14. července 1972, Geigy v. Komise, 52/69, Recueil, s. 787, bod 44, a ze dne 21. února 1973, Europemballage a Continental Can v. Komise, 6/72, Recueil, s. 215, bod 15), zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které spojují tyto dva právní subjekty (viz obdobně rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise, uvedený výše v bodě 122, bod 117, a ETI a další, uvedený výše v bodě 124, bod 49).

127 V takové situaci jsou totiž mateřská společnost a její dceřiná společnost součástí téže hospodářské jednotky, a tudíž tvoří jediný podnik ve smyslu judikatury uvedené výše v bodech 122 a 123. Komisi tedy umožňuje určit rozhodnutí ukládající pokuty mateřské společnosti nikoli vztah podněcování k protiprávnímu jednání mezi mateřskou společností a její dceřinou společností ani, tím spíše, osobní zapojení prvně uvedené společnosti do protiprávního jednání, ale skutečnost, že mateřská společnost a její dceřiná společnost představují jediný podnik ve smyslu článku 81 ES (rozsudek Tribunálu ze dne 12. prosince 2007, Akzo Nobel a další v. Komise, T-112/05, Sb. rozh. s. II-5049, bod 58).

128 Z judikatury rovněž vyplývá, že se Komise nemůže spokojit s konstatováním, že mateřská společnost je schopna vykonávat rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti, ale musí také ověřit, zda takový vliv skutečně vykonávala (viz v tomto smyslu rozsudky Imperial Chemical Industrie v. Komise, uvedený výše v bodě 27, bod 137, a AEG-Telefunken v. Komise, uvedený výše v bodě 27, bod 50).

129 V konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže, může jednak tato mateřská společnost vykonávat rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu rozsudek Imperial Chemical Industries v. Komise, uvedený výše v bodě 27, body 136 a 137), a jednak platí prostá domněnka, že uvedená mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu rozsudek AEG-Telefunken v. Komise, uvedený výše v bodě 27, bod 50, a rozsudek PVC II, uvedený výše v bodě 27, body 961 a 984).

130 Za těchto podmínek postačí k tomu, aby bylo možné vycházet z domněnky, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál této dceřiné společnosti je vlastněn její mateřskou společností. Komise následně může považovat mateřskou společnost za společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti, ledaže tato mateřská společnost, které přísluší vyvrátit tuto domněnku, předloží dostatečné důkazy, které by mohly prokázat, že se její dceřiná společnost chová na trhu samostatně (viz v tomto smyslu Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, uvedený výše v bodě 27, bod 29).

131 Ačkoli je pravda, že Soudní dvůr v bodech 28 a 29 rozsudku Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, uvedeném výše v bodě 27, uvedl kromě vlastnictví 100 % kapitálu dceřiné společnosti další okolnosti, jako nezpochybnění vlivu vykonávaného mateřskou společností na obchodní politiku její dceřiné společnosti a společné zastoupení obou společností v průběhu správního řízení, nemění to nic na tom, že takové okolnosti Soudní dvůr uvedl pouze s cílem popsat souhrn skutečností, na kterých Tribunál založil své úvahy, a nikoli za účelem podmínit použití domněnky uvedené v bodě 129 výše předložením dalších nepřímých důkazu o skutečném vykonání vlivu mateřské společnosti (rozsudek Tribunálu ze dne 8. října 2008, Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik v. Komise, T-69/04, Sb. rozh. s. II-2567, bod 57).

132 Konečně je třeba upřesnit, že domněnka vycházející z vlastnictví veškerého kapitálu se může uplatnit nejen v případech, kdy je mezi mateřskou společností a její dceřinou společností přímý vztah, ale rovněž v případech, jako je ten projednávaný, kdy je tento vztah nepřímý, prostřednictvím mezi nimi stojící dceřiné společnosti.

Ke kritériím použitým Komisí v napadeném rozhodnutí k přičtení odpovědnosti za jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti

133 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise k tomu, aby mateřské společnosti přičetla odpovědnost za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, a v důsledku toho ji, vedle dceřiné společnosti, zařadila mezi osoby, jimž je určeno toto rozhodnutí, a určila, že je společně a nerozdílně odpovědná za zaplacení pokuty uložené uvedené dceřiné společnosti, sledovala následující úvahy.

134 Komise vyšla z domněnky, že takové přičtení je možné, pokud jsou mateřská společnost a její dceřiná společnost součástí téže hospodářské jednotky, a v důsledku toho představují jediný podnik ve smyslu článku 81 ES (viz bod 374 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

135 Ústřední prvek, ze kterého Komise vycházela při stanovení, že mateřská společnost a její dceřiná společnost jsou v takové situaci, je neexistence samostatnosti dceřiné společnosti pokud jde o její chování na trhu (viz bod 371 odůvodnění napadeného rozhodnutí), přičemž tato neexistence samostatnosti je důsledkem „rozhodujícího vlivu“ mateřské společnosti na chování její dceřiné společnosti (viz body 18, 372, 373, 378, 380, 381, 383, 391, 392, 397, 399, 400, 422 a 441 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

136 Komise v této souvislosti usoudila, že se nemůže spokojit s konstatováním, že mateřská společnost má možnost vykonávat rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti, ale musí prokázat, že takový vliv skutečně vykonávala (viz zejména body 18, 376, 384, 391, 392, 397, 399 a 400 napadeného rozhodnutí).

137 Z bodu 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí tak mimo jiné vyplývá, že jestliže Komise usoudila, že není důvodné přičítat společnosti Sepi odpovědnost za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, jejíž kapitál přitom vlastní téměř z 80 %, je tomu tak z důvodu, že ve spisu nebyla obsažena žádná skutečnost umožňující prokázat, že posledně uvedená společnost neurčovala samostatně své chování na trhu. Na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně (viz bod 82 výše), konstatování uvedené v témže bodě odůvodnění, že uvedený spis neobsahuje „přímou komunikaci mezi společnostmi Cetarsa a Sepi ohledně předmětu projednávané věci", nelze vykládat v tom smyslu, že tato skutečnost sama o sobě vedla Komisi k tomu, aby nepřičítala společnosti Sepi odpovědnost. Tímto konstatováním totiž Komise chtěla především odpovědět na tvrzení společnosti Dimon v odpovědi na oznámení námitek, podle nějž bylo s touto společností zacházeno ve srovnání se společností Sepi diskriminačním způsobem, jelikož tato společnost nebyla shledána odpovědnou za protiprávní jednání své dceřiné společnosti, třebaže – jako společnost Dimon – byla údajně zcela informována o dotčeném protiprávním jednání. Je třeba krom toho dodat, že v bodě 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí Komise tři další důvody pro odlišení situace společnosti Dimon od situace společnosti Sepi a odůvodnění svého rozhodnutí nečinit posledně uvedenou společnost odpovědnou.

138 Stejně tak z bodu 18 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že důvodem, proč Komise nečinila společnost Universal ani její 100% dceřinou společnost Universal Leaf odpovědnými za protiprávní jednání její 90% dceřiné společnosti, Taes, je to, že neměla k dispozici dostatečné důkazy toho, že skutečně vykonávaly na posledně uvedenou společnost rozhodující vliv.

139 Tytéž zásady hodlala Komise uplatnit v případě žalobkyň pokud jde o období předcházející květnu 1998. Nejprve se tak snažila prokázat, že žalobkyně vykonávaly nad společností WWTE společně s jejím prezidentem a dvěma jeho rodinnými příslušníky kontrolu, čímž by ukázala, že žalobkyně byly schopny vykonávat rozhodující vliv na chování této společnosti (viz body 388 až 391 odůvodnění napadeného

rozhodnutí). Poté se Komise snažila prokázat, že žalobkyně skutečně takový vliv na chování společnosti WWTE vykonávaly (viz body 391, 392 a 400 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

140 Krom toho Komise poukázala na to, že ve specifickém případě, kdy mateřská společnost vlastní veškerý kapitál své dceřiné společnosti, lze podle judikatury vycházet z domněnky, že prvně uvedená společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování druhé společnosti (viz bod 372 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

141 Nicméně v projednávaném případě se Komise k tomu, aby přičetla odpovědnost za chování dceřiných společností mateřským společnostem v takovém postavení, rozhodla nespokojit se s uplatněním této domněnky, ale opřít se rovněž o skutkové okolnosti způsobilé prokázat, že tyto mateřské společnosti skutečně vykonávaly na svou dceřinou společnost rozhodující vliv, a tedy podepřít uvedenou domněnku (viz zejména body 372, 375, 376 a 378 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

142 Z bodu 18 odůvodnění napadeného rozhodnutí tak vyplývá, že jestliže Komise nečinila hlavní a prostřednickou mateřskou společnost společnosti Deltafina, tedy Universal a Universal Leaf, odpovědnými za protiprávní jednání jejich dceřiné společnosti, přestože ji kontrolovaly ze 100 %, je tomu tak proto, že neměla k dispozici dostatečné důkazy toho, že skutečně vykonávaly na uvedenou dceřinou společnost rozhodující vliv. V témže smyslu je třeba chápat onu část bodu 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které se dovolávají žalobkyně (viz body 59 a 82 výše). Tato část je skutečně formulována poněkud nejednoznačně. Nicméně je-li vykládána společně s bodem 18 odůvodnění tohoto rozhodnutí a zasazena do jeho kontextu, nelze ji vykládat tak, že důvodem, proč Komise nečinila tyto dvě mateřské společnosti – nebo kteroukoliv jinou mateřskou společnost – odpovědnými, je to, že nebyly zapojeny do protiprávního jednání.

143 Stejně tak z bodu 18 odůvodnění napadeného rozhodnutí výslovně vyplývá, že důvodem, proč Komise nečinila prostřednickou mateřskou společnost společnosti Agroexpansión, tedy společnost Intabex, odpovědnou za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, ačkoliv ji kontrolovala ze 100 %, je neexistence dostatečných důkazů toho, že společnost Intabex skutečně vykonávala na uvedenou dceřinou společnost rozhodující vliv, jelikož její účast v této společnosti je pouze finanční (viz rovněž bod 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

144 Naopak právě skutečnost, že takové důkazy existovaly v případě společnosti Dimon, hlavní mateřské společnosti společnosti Agroexpansión, vedle toho, že prvně uvedená společnost vlastnila veškerý kapitál druhé společnosti, vedla Komisi k tomu, aby této mateřské společnosti přičetla odpovědnost za protiprávní jednání (viz zejména body 375 a 378 až 380 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

145 Tentýž přístup hodlala Komise uplatnit v případě žalobkyň pokud jde o období od května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí. Při určení odpovědnosti žalobkyň za protiprávní jednání společnosti WWTE se tak nespokojila s tím, že se opřela o domněnku vyplývající z toho, že vlastnily veškerý – nebo, pouze po dobu několika měsíců, téměř veškerý – kapitál společnosti WWTE (viz body 375 a 393 odůvodnění napadeného rozhodnutí), ale přihlédla rovněž k některým doplňujícím skutečnostem, které dokládají, že skutečně vykonávaly na chování této společnosti rozhodující vliv (viz body 375, 396 a 398 napadeného rozhodnutí). Komise dodala, že argumenty uplatňované společností SCC v odpovědi na oznámení námitek ve snaze ukázat, že WWTE jednala na trhu samostatně, nejsou přesvědčivé (viz bod 399 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

146 Je třeba upřesnit, že Komise uplatnila uvedený přístup nejen vůči hlavním mateřským společnostem, ale rovněž vůči prostřednickým mateřským společnostem, jak ukazuje – pokud jde o posledně uvedené společnosti – případ společností Universal Leaf, Intabex, SCTC a TCLT.

147 Konečně je třeba poukázat na to, že Komise v odpovědi na jednu z písemných otázek, které jí byly položeny Tribunálem, jakož i na jednání, potvrdila, že v napadeném rozhodnutí se v případě dceřiných společností kontrolovaných ze 100 % jejich mateřskými společnostmi rozhodla, že se nespokojí s tím, že vyjde z domněnky uvedené v bodech 129, 130 a 140 výše, aby těmto společnostem přičetla odpovědnost za protiprávní jednání uvedených dceřiných společností, ale přihlédne rovněž k doplňujícím skutečnostem prokazujícím skutečné vykonávání rozhodujícího vlivu. Tento přístup odůvodnila v podstatě tím, že s ohledem na stav rozhodné judikatury v době přijetí napadeného rozhodnutí měla za to, že je obezřetnější určovat odpovědnost mateřských společností na takovém „dvojím základě".

K druhé části prvního žalobního důvodu

148 Nejprve je třeba přezkoumat druhou část prvního žalobního důvodu, v rámci které žalobkyně tvrdí, že Komise neodůvodnila dostatečně své rozhodnutí přičíst jim odpovědnost za protisoutěžní chování společnosti WWTE.

149 Z ustálené judikatury vyplývá, že odůvodnění vyžadované článkem 253 ES musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum. Požadavek odůvodnění musí být posuzován v závislosti na okolnostech případu, zejména v závislosti na obsahu aktu, povaze dovolávaných důvodů a zájmu, který mohou mít osoby, kterým je akt určen, nebo jiné osoby, kterých se akt bezprostředně a osobně dotýká, na získání těchto vysvětlení. Není požadováno, aby odůvodnění upřesňovalo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována s ohledem nejen na jeho znění, ale také s ohledem na jeho kontext, jakož i s ohledem na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998,

Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63 a citovaná judikatura, a rozsudek Tribunálu ze dne 4. července 2006, Hoek Loos v. Komise, T-304/02, Sb. rozh. s. II-1887, bod 58).

150 Z ustálené judikatury rovněž vyplývá, že pokud je rozhodnutí v rámci použití článku 81 ES určeno více osobám a řeší otázku přičitatelnosti protiprávního jednání, musí obsahovat dostatečné odůvodnění ve vztahu ke každé z osob, jimž je určeno, a zejména ve vztahu k těm z nich, které podle uvedeného rozhodnutí musejí nést odpovědnost za uvedené protiprávní jednání (rozsudky Tribunálu ze dne 28. dubna 1994, AWS Benelux v. Komise, T-38/92, Recueil, s.II-211, bod 26, a ze dne 27. září 2006, Akzo Nobel v. Komise, T-330/01, Sb. rozh. s. II-3389, bod 93).

151 V projednávaném případě ze shrnutí části napadeného rozhodnutí týkající se osob, jimž je určeno, uvedeného v bodech 25 až 40 výše, jakož i ze zjištění uvedených v bodech 133 až 146 výše vyplývá, že Komise v uvedeném rozhodnutí podala dostatečné odůvodnění důvodů, na základě kterých se rozhodla přičíst žalobkyním odpovědnost za protiprávní jednání společnosti WWTE. Komise tak uvedla, s odkazem na judikaturu Soudního dvora a Tribunálu, zásady, které hodlala uplatnit pro určení uvedených adresátů. Pokud jde konkrétně o žalobkyně, odlišila dvě období, první od roku 1995 do května 1998 a druhé od uvedeného měsíce do dne přijetí napadeného rozhodnutí. Co se týče prvního období, Komise po zjištění, že WWTE tehdy podléhala společné kontrole žalobkyň na jedné straně a svého prezidenta a dvou jeho rodinných příslušníků na straně druhé, usoudila, že má k dispozici skutkové okolnosti prokazující, že žalobkyně skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE, a tyto okolnosti uvedla. Pokud jde o druhé období, Komise především poukázala na to, že žalobkyně tehdy vlastnily téměř veškerý (během několika měsíců) a poté veškerý kapitál společnosti WWTE, a měly nad ní tudíž výlučnou kontrolu. Dále usoudila, že bylo prokázáno, že žalobkyně skutečně vykonávaly rozhodující vliv na obchodní politiku společnosti WWTE, přičemž v tomto ohledu vycházela nejen z domněnky vyplývající z vlastnictví veškerého (nebo téměř veškerého) kapitálu dceřiné společnosti, ale

i z některých doplňujících skutečností potvrzujících uvedenou domněnku. Konečně Komise usoudila, že žádný z argumentů uplatněných společností SCC v odpovědi na oznámení námitek neumožňuje učinit opačný závěr.

152 V důsledku toho musí být druhá část prvního žalobního důvodu zamítnuta jako neopodstatněná.

K legalitě metody použité v projednávaném případě Komisí a k druhému žalobnímu důvodu

153 Je třeba posoudit legalitu, s ohledem na čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, metody, kterou Komise v projednávaném případě použila k určení, zda je důvodné přičítat mateřské společnosti odpovědnost za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, jak je tato metoda popsána v bodech 134 až 136, 140, 141 a 146 výše.

154 V tomto ohledu stačí uvést, že uvedená metoda – aniž by byla dotčena otázka, zda byla v případě žalobkyň použita správně, která bude přezkoumána dále – je zcela v souladu se zásadami vytyčenými v dané oblasti judikaturou, jak jsou připomenuty v bodech 122 až 132 výše.

155 Vzhledem k tomu, že jde o specifický případ, kdy mateřská společnost vlastní veškerý kapitál své dceřiné společnosti, která porušila pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže, Komise, ve snaze o obezřetnost, nevycházela výlučně z domněnky zakotvené judikaturou (viz body 129 a 130 výše), aby prokázala, že prvně uvedená společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku druhé společnosti, ale zohlednila rovněž další skutkové okolnosti způsobilé potvrdit toto vykonávání. Nicméně tímto postupem Komise pouze zvýšila úroveň důkazů vyžadovanou k tomu, aby považovala splnění podmínky týkající se skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu za prokázané, a přitom plně respektovala základní pojem hospodářské jednotky, z nějž vychází celá judikatura týkající se přičitatelnosti protiprávních jednání právnickým osobám představujícím jeden a tentýž podnik.

156 Konečně je důležité poukázat na to, že pokud ve věci týkající se protiprávního jednání, na němž se podílí několik různých podniků, Komise přijme, v rámci vymezeném judikaturou, určitou metodu k určení, zda je třeba činit odpovědnými jak dceřiné společnosti, které se fakticky dopustily tohoto protiprávního jednání, tak jejich mateřské společnosti, musí, s výjimkou zvláštních okolností, za tímto účelem vycházet ze stejných kritérií v případě všech těchto podniků.

157 Komise totiž musí dodržovat zásadu rovného zacházení, která podle ustálené judikatury vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. prosince 1984, Sermide, 106/83, Recueil, s. 4209, bod 28, a Tribunálu ze dne 14. května 1998, BPB de Eendracht v. Komise, T-311/94, Recueil, s. II-1129, bod 309).

158 Je nutné konstatovat, že Komise ostatně sdílí toto stanovisko, když v bodě 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že „i když konkrétní okolnosti, které [ji] mohou vést […] k učinění závěru, že mateřská společnost je odpovědná za chování své

dceřiné společnosti, se mohou případ od případu lišit, nemůže to představovat porušení zásady zákazu diskriminace, pokud jsou zásady odpovědnosti uplatňovány soudržným způsobem“.

159 Ze zjištění uvedených v bodech 137 až 139 a 142 až 145 výše vyplývá, že Komise v napadeném rozhodnutí použila za účelem určení, zda je důvodné přičítat mateřským společnostem odpovědnost za protiprávní jednání jejich dceřiných společností, tytéž zásady na všechny dotčené mateřské společnosti. Konkrétně, na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, se nezdá, že by zacházela odlišně s jejich situací na jedné straně a se situací společností Universal, Universal Leaf, Sepi nebo Intabex na straně druhé.

160 Druhý žalobní důvod, vycházející z porušení zásady rovného zacházení, musí být tedy zamítnut jako neopodstatněný.

K existenci jediné hospodářské entity tvořené žalobkyněmi a společností WWTE

161 Zbývá přezkoumat, zda Komise u každé z žalobkyň použila správně kritéria uvedená v bodech 134 až 136, 140, 141 a 146 výše, když učinila závěr o existenci jediné hospodářské entity tvořené jimi a společností WWTE, a shledala je tudíž společně a nerozdílně odpovědnými za protiprávní jednání, jakož i za zaplacení pokuty, a uvedla je mezi adresáty napadeného rozhodnutí. Případně bude třeba dále ověřit, zda důvody uplatňované žalobkyněmi, jak jsou uvedeny v bodech 74 až 79 výše, podporují jejich tvrzení, že společnost WWTE jednala během doby trvání protiprávního jednání na trhu samostatně.

162 Je třeba, stejně jako to učinila Komise v napadeném rozhodnutí, rozlišovat dvě období, první od 13. března 1996, data počátku kartelové dohody zpracovatelů, do 5. května 1998, a druhé od tohoto posledně uvedeného data do dne přijetí napadeného rozhodnutí.

K období od 13. března 1996 do 5. května 1998

163 Mezi účastnicemi řízení je nesporné a ze spisu – zejména ze skutečností uvedených v bodech 388 až 390 odůvodnění napadeného rozhodnutí, jak jsou zopakovány v bodě 34 výše – vyplývá, že během období od 13. března 1996 do 4. května 1998 včetně byla společnost WWTE kontrolována společně jednak společností SCC – a to prostřednictvím společností TCLT a SCTC – a jednak prezidentem WWTE a dvěma jeho rodinnými příslušníky.

164 Na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, taková situace nijak nevylučuje, že může být splněna podmínka týkající se možnosti vykonávat rozhodující vliv na chování dceřiné společnosti (viz bod 128 výše). Zejména pro tento účel není nezbytné, aby šlo o situaci výlučné kontroly dceřiné společnosti ze strany mateřské společnosti.

165 Pokud je podnik společně kontrolován dvěma nebo více podniky nebo osobami, mají tyto podniky či osoby z povahy věci možnost vykonávat na prvně uvedený podnik rozhodující vliv. To nicméně nestačí k tomu, aby jim byla přičítána odpovědnost za porušení pravidel hospodářské soutěže, kterého se dopustil podnik, jejž společně kontrolují, neboť k takovému přičtení je krom toho nutné, aby byla splněna podmínka skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu (viz bod 128 výše). Jestliže tomu tak je, lze jednotlivé podniky nebo osoby, které vykonávají společnou kontrolu, činit odpovědnými za protiprávní jednání jejich dceřiné společnosti, jak ukazuje rozsudek Tribunálu ze dne 27. září 2006, Avebe v. Komise (T-314/01, Sb. rozh. s. II-3085),

v němž Tribunál potvrdil opodstatněnost rozhodnutí Komise přičíst odpovědnost za protiprávní jednání dceřiné společnosti dvěma společnostem, z nichž každá měla v uvedené dceřiné společnosti podíl 50 % a společně disponovaly řídícími pravomocemi ohledně jejího obchodního vedení. Kdyby se ukázalo, že ve skutečnosti vykonává rozhodující vliv na chování dceřiné společnosti pouze jeden z podniků nebo jedna z osob, které nad ní mají společnou kontrolu, nebo kdyby to bylo odůvodněno jinými zvláštními okolnostmi, může Komise činit společně a nerozdílně odpovědnou za protiprávní jednání spáchané uvedenou dceřinou společností pouze tento podnik nebo osobu.

166 Každopádně, jak správně zdůrazňuje Komise ve svých písemnostech, kdyby bylo v projednávaném případě prokázáno, že během období od 13. března 1996 do 4. května 1998 včetně žalobkyně skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE, nutně by to znamenalo, že byly schopny tak činit.

167 Hlavní otázkou, kterou je třeba zodpovědět, je tedy to, zda skutečnosti uvedené Komisí v napadeném rozhodnutí právně dostačujícím způsobem prokazují, že během dotčeného období žalobkyně skutečně takový vliv vykonávaly.

168 V této souvislosti je třeba rovnou odmítnout argument, na kterém žalobkyně zakládají značnou část svých úvah a který vychází z toho, že Komise dostatečně neprokázala, že daly společnosti WWTE pokyn ke spáchání protiprávního jednání anebo že do něj byly přímo zapojeny.

169 Jak již bylo uvedeno v bodě 127 výše, Komisi totiž umožňuje určit rozhodnutí ukládající pokuty mateřské společnosti nikoli vztah podněcování k protiprávnímu jednání mezi mateřskou společností a její dceřinou společností ani, tím spíše, osobní zapojení prvně uvedené společnosti do protiprávního jednání, ale skutečnost, že mateřská společnost a její dceřiná společnost představují jediný podnik ve smyslu článku 81 ES. Z důvodů uvedených v bodě 142 výše nemůže být tento závěr zpochybněn onou částí bodu 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které se dovolávají žalobkyně (viz body 59 a 82 výše).

170 Je třeba rovněž odmítnout argument žalobkyň, že rozhodující vliv, který musí vykonávat mateřská společnost, aby jí byla přičtena odpovědnost za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, se musí týkat činností, které spadají do její obchodní politiky v úzkém slova smyslu a nadto přímo souvisejí s uvedeným protiprávním jednáním, v tomto případě nákupu surového tabáku (viz body 60, 69, 73 a 77 výše).

171 Jak již bylo uvedeno v bodě 126 výše, za účelem určení, zda dceřiná společnost určuje své chování na trhu samostatně, je třeba vzít v úvahu všechny relevantní skutečnosti týkající se hospodářských, organizačních a právních vazeb, které dceřinou společnost spojují s mateřskou společností, jež se mohou případ od případu lišit, a nemohou být tedy předmětem vyčerpávajícího výčtu.

172 Skutečnosti, o něž se Komise v napadeném rozhodnutí opírá při učinění závěru, že během dotčeného období žalobkyně skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE na trhu, jsou uvedeny v bodě 391 odůvodnění tohoto rozhodnutí a patří do tří různých kategorií.

– K funkci pana V. ve skupině Standard

173 Zaprvé Komise uplatňuje některé skutečnosti související s funkcí pana V. ve skupině Standard.

174 Je třeba konstatovat, že – jak uvedly žalobkyně v odpovědi na žádost o informace, která jim byla zaslána Komisi v rámci správního řízení a jak potvrdily ve svých písemnostech – pan V. byl, přinejmenším od začátku období trvání protiprávního jednání, jedním ze čtyř členů představenstva společnosti WWTE. V téže odpovědi žalobkyně upřesnily, že v různých obdobích od 30. září 1989 byl pan V. rovněž členem představenstva čtyř dalších dceřiných společností skupiny Standard v Itálii a Řecku. Tyto údaje zcela odpovídají tvrzení žalobkyň uvedenému v jejich odpovědi na oznámení námitek a zopakovanému v replice, že pan V. plnil „úlohu zástupce v Evropě", která se projevovala jeho přítomností v představenstvech těchto jednotlivých dceřiných společností a podle níž byl pověřen „koordinací prodeje zpracovaného tabáku prostřednictvím mezinárodní prodejní sítě skupiny Standard" pokud jde o Evropu.

175 Je třeba rovněž uvést, že žalobkyně nezpochybňují tvrzení Komise uvedené v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle nějž měl pan V. „celkovou odpovědnost za aktivity skupiny [Standard] v Evropě". Omezují se na uvedení jednak toho, že postavení pana V. není srovnatelné s postavením vedoucích pracovníků, o nichž hovoří Tribunál v rozsudku ABB Asea Brown Boveri v. Komise, uvedeném v bodě 64 výše, takže Komise z tohoto rozsudku nemůže vyvozovat argumenty, a jednak toho, že uvedené tvrzení je příliš obecné a neprokazuje, že společnost SCTC dala společnosti WWTE pokyn k protisoutěžnímu jednání. Je třeba dodat, že samy žalobkyně v žalobě odkazují na pana V. jako na „vedoucího pracovníka odpovědného za aktivity skupiny v Evropě".

176 Ve svých písemnostech žalobkyně nezpochybňují ani tvrzení Komise, uvedené rovněž v bodě 391 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že pan V. jednal jako zástupce společnosti SCC a byl „odpovědný za vztahy mezi společností WWTE a jejími mateřskými společnostmi". Opět se spokojily s poukazem na to, že toto tvrzení je příliš obecné a neprokazuje, že daly společnosti WWTE pokyny k protisoutěžnímu jednání.

177 Pan V. skutečně nebyl zaměstnancem žádné ze žalobkyň – nýbrž zaměstnancem společnosti SCTL, 100% dceřiné společnosti společnosti SCTC – a nebyl uveden na seznamu „corporate directors" nebo „corporate officers" společnosti SCC, který tato společnost poskytla Komisi v průběhu správního řízení. Nicméně to nemění nic na tom, že měl v rámci skupiny Standard velmi vysokou funkci a odpovědnost zejména v rozsahu, v němž se týkaly jedné z dvou hlavních oblastí činnosti této skupiny a území celé Evropy.

178 Význam úlohy pana V. v rámci skupiny Standard ještě zdůrazňuje skutečnost, že ve výročních zprávách společnosti SCC z let 1999 až 2001 je označován jako „viceprezident a regionální ředitel pro Evropu" oddělení tabáku této společnosti. Tvrzení žalobkyň, že tato funkce ve skutečnosti neexistovala a titul byl panu V. přidělen pouze za účelem zvýšení jeho image, není věrohodné.

179 S ohledem na tyto jednotlivé skutečnosti bylo možné pana V. oprávněně považovat za součást vedení skupiny Standard. Komise tedy právem usoudila, že mezi hlavní mateřskou společností této skupiny, v tomto případě společností SCC, a panem V. byl přímý vztah.

180 Tato okolnost, vedle skutečnosti, že pan V. byl jedním ze čtyř členů představenstva společnosti WWTE, představuje pádný nepřímý důkaz skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu ze strany společnosti SCC na chování společnosti WWTE na trhu.

– K zápisu z jednání představenstva společnosti WWTE z 25. a 26. března 1996

181 Zadruhé se Komise opírá o zápis z jednání představenstva společnosti WWTE z 25. a 26. března 1996, který byl vyhotoven ve španělštině a angličtině.

182 V tomto ohledu je třeba uvést, že z některých pasáží tohoto zápisu z jednání uvedených v bodě 2, nazvaném „Pravidla týkající se jednání představenstva", vyplývá, že na dotyčném jednání oba členové představenstva společnosti WWTE jmenovaní skupinou Standard trvali na tom, že tato společnost nemůže jednat nezávisle na společnosti SCTC. Pan V. tak uvedl, že třebaže WWTE má „vlastní identitu/entitu", je „rovněž dceřinou společností společnosti SCTC", a musí tedy „respektovat kulturu společnosti SCTC". Pan C. zdůraznil, že „i když všichni členové představenstva [společnosti WWTE] mají pravomoci a odpovědnost, nemají volnost ve všech rozhodnutích a v řadě případů musí konzultovat vyšší instance společnosti SCTC".

183 Z dalších pasáží zápisu z jednání vyplývá, že v případě celé řady otázek nebo výdajů WWTE musela konzultovat společnost SCTC nebo získat její předchozí souhlas.

184 Zaprvé v bodě 3, nazvaném „Prodejní postupy", je uvedeno, že „žádné množství tabáku nemůže být vyvezeno, aniž jej doprovází formulář opatřený dvojím podpisem, jehož vzor bude stanoven po návštěvě [pana F., jedné z osob pozvaných k účasti na dotčeném jednání představenstva společnosti WWTE] v Godalming [sídlo činností společnosti SCTC ve Spojeném království] tento týden" a že „[t]ento formulář musí být řádně vyplněn [panem D., jedním ze členů představenstva společnosti WWTE] po ověření veškerých relevantních údajů u [pana A.] v Godalming".

185 Zadruhé, pokud jde o dlouhodobé financování, je uvedeno následující: „V současné době jsme blokováni, protože podle pokynů společnosti SCTC nemůžeme zatížit aktiva hypotékou“. Rovněž je zaznamenáno, že pan F. se vypraví do Godalming, aby tuto otázku přezkoumal zejména s panem M. Je třeba upřesnit, že posledně uvedený byl v době trvání protiprávního jednání jedním z „corporate officers“ a viceprezidentů společnosti SCC, jakož i jejím pokladníkem.

186 Zatřetí v tabulce uvedené v bodě 10 zápisu z jednání je vyjmenována řada investičních projektů vyžadujících „konečné schválení ze strany SCTC“. Pokud jde o největší projekt, výstavbu nového skladu, V. a M. uvedli, že „může být velmi obtížné dosáhnout schválení těchto výdajů ze strany SCTC během následujícího roku“. V témže bodě 10 je uvedeno, že investice týkající se přesunu „pivots“ z jedné provozovny do druhé „by měla být s velkou pravděpodobností schválena ze strany SCTC velmi rychle vzhledem k okamžité potřebě tohoto projektu“.

187 Skutečnosti uvedené v bodech 182 až 186 výše představují pádné nepřímé důkazy toho, že společnost SCTC skutečně vykonává rozhodující vliv na chování společnosti WWTE na trhu. Tvrzení žalobkyň, že společnost SCTC byla konzultována – a musela dávat souhlas – pouze ohledně záležitostí nesouvisejících s nákupem surového tabáku, a to zejména ohledně prodeje zpracovaného tabáku, je irelevantní z důvodů uvedených v bodech 170 a 171 výše. Pokud jde o jejich tvrzení, že předchozí schválení ze strany společnosti SCTC bylo vyžadováno pouze v případě mimořádných výdajů, to postrádá skutkový základ, jelikož tabulka uvedená v bodě 10 zápisu z jednání uvádí investiční projekty, jejichž náklady jdou od 1 220 do 1 056 911 amerických dolarů (USD), přičemž zahrnují tak nízké částky jako 4 800, 5 600 nebo 6 504 USD.

188 Závěr uvedený v bodě 187 výše potvrzují další informace obsažené v dotčeném zápisu z jednání. Na jedné straně z jeho bodu 4 vyplývá, že pravidla chování, která platila

pro zaměstnance společnosti SCTC, měla platit rovněž pro zaměstnance společnosti WWTE, přičemž po určitých námitkách ze strany prezidenta WWTE bylo rozhodnuto přeložit je z angličtiny do španělštiny. Na straně druhé z bodu 7 uvedeného zápisu z jednání vyplývá, že představenstvo společnosti WWTE přezkoumalo hospodářskou a obchodní situaci společnosti SCTC.

189 Je třeba rovněž uvést, že dotčený zápis z jednání rovněž uvádí, že představenstvo společnosti WWTE připravilo strategii nákupu surového tabáku pro sklizeň roku 1996 ve Španělsku. V této souvislosti se výslovně zmiňuje jednání kartelové dohody zpracovatelů dne 13. března 1996 v Madridu, a to následující formou:

„Před několika dny se konalo v Madridu jednání za účasti všech nakupujících podniků ve snaze dosáhnout několika dohod týkajících se strategie uzavírání smluv pro sklizeň [1996]. Ve velmi napjaté atmosféře byly uzavřeny pouze tyto ústní dohody:

1. minimální cena 3 [španělské pesety (ESP)]/kg u FCV [flue cured Virginia]

2. byly uvedeny zamýšlené průměrné ceny každé ze společností.

Bohužel nebylo dosaženo žádné dohody o rozdělení španělského tabáku mezi čtyři nakupující podniky."

190 Zdá se tedy, že zástupci skupiny Standard, kteří zasedali v představenstvu společnosti WWTE, byli informováni o praktikách kartelové dohody zpracovatelů. Krom toho, jak bude uvedeno podrobněji v bodech 192 a 193, z dalších skutečností ve spisu Komise vyplývá, že pan V. byl nadto osobně informován, mimo jednání představenstva společnosti WWTE, o určitých aspektech této dohody. Mezi účastnicemi řízení je nesporné, že uvedení zástupci nikdy neprojevili s těmito praktikami nesouhlas a že společnost SCC – navzdory riziku stíhání nebo žalob na náhradu škody ze strany třetích osob, kterému se takovým chováním vystavovala – nepřijala vůči společnosti WWTE žádné opatření směřující k zabránění její další účasti na protiprávním jednání. Komise z toho mohla legitimně dovodit, že společnost SCC uvedenou účast mlčky schválila, a mít za to, že takové jednání představuje další nepřímý důkaz vykonávání rozhodujícího vlivu na chování její dceřiné společnosti.

– K faxům zaslaným prezidentem společnosti WWTE panu V.

191 Zatřetí se Komise dovolává čtyř faxů zaslaných panu V. prezidentem společnosti WWTE panem S.

192 V prvním z těchto faxů, datovaném 28. října 1996 a zaslaném společnosti SCTC do rukou pana V., jej pan S. informuje zejména o výsledcích nákupu tabáku během kampaně 1996 a o průměrných cenách placených každým ze španělských zpracovatelů, čímž mu poskytl detaily o některých aspektech kartelové dohody zpracovatelů. Ve druhém faxu, datovaném 6. října 1997 a adresovaném „Standard Commercial – UK“ – tento odkaz je třeba s velkou pravděpodobností chápat jako týkající se společnosti SCTC, která vyvíjela činnost ve Spojeném království (viz bod 184 výše) a byla mateřskou společností společnosti, která zaměstnávala pana V. (viz bod 177 výše) – pan S. uvádí podrobné informace o jednání, které se konalo mezi společnostmi WWTE, Cetarsa a Agroexpansión koncem září téhož roku a na kterém se tyto

společnosti dohodly na výměně informací o cenách a množství kupovaného surového tabáku. Třetím faxem, datovaným 8. října 1997 a adresovaným „Standard Commercial – UK", poslal pan S. panu V. kopii dopisu, který zaslal téhož dne prezidentovi společnosti Cetarsa a ve kterém si stěžuje na to, že posledně uvedená společnost nedodržuje dohody o cenách uzavřené zpracovateli. Konečně, ve čtvrtém faxu, datovaném 10. října 1997 a adresovaném „Standard Commercial – UK", uvádí pan S. údaje o množství surového tabáku nakoupeného zpracovateli a o zaplacených cenách.

193 Z důvodů uvedených výše v bodě 190, mohla být skutečnost – ostatně žalobkyněmi nezpochybňovaná – že pan V. byl prezidentem společnosti WWTE osobně informován o různých aspektech kartelové dohody zpracovatelů, legitimně považována za další nepřímý důkaz vykonávání rozhodujícího vlivu na chování společnosti WWTE ze strany společnosti SCC.

– Závěr ohledně období od 13. března 1996 do 5. května 1998

194 Z úvah uvedených v bodech 173 až 193 výše vyplývá, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem, že během období od 13. března 1996 do 4. května 1998 včetně společnosti SCC a SCTC skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE.

195 Naopak je nutné konstatovat, jak správně zdůrazňují žalobkyně, že žádná ze skutečností, kterých se dovolává Komise v napadeném rozhodnutí, neumožňuje mít za to, že TCLT – jež je podle žalobkyň společností bez vlastní činnosti a jejíž účast ve

společnosti WWTE má čistě finanční povahu – skutečně vykonávala během uvedeného období rozhodující vliv na chování společnosti WWTE na trhu. Tyto skutečnosti se totiž týkají výlučně společností SCC a SCTC.

196 Pokud jde o okolnost, že TCLT byla v období 1996 až 1999 hlavním zákazníkem společnosti WWTE, Tribunál k ní nemůže přihlížet, jelikož Komise ji poprvé uplatnila až v žalobní odpovědi ve snaze přičíst společnosti TCLT odpovědnost za protiprávní jednání její dceřiné společnosti. Krom toho ze zápisu z jednání představenstva společnosti WWTE z 25. a 26. března 1996 vyplývá, že nákupy zpracovaného tabáku od společnosti WWTE byly společnosti TCLT připisovány pouze z důvodů čistě účetních a daňových: „[V] minulosti [WWTE fakturovala uvedené nákupy společnosti TCLT,] aby byl v účetnictví společnosti WWTE zaznamenán zisk“ Fakticky nebyl společnosti TCLT žádný zpracovaný tabák dodán. Každopádně, i když uvedená skutečnost může naznačovat, že společnost TCLT se zajímala o obchodní politiku společnosti WWTE, sama o sobě nestačí k tomu, aby prokázala, že skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování posledně uvedené společnosti.

197 Z toho vyplývá, že Komise neměla důvod přičítat společnosti TCLT protiprávní jednání společnosti WWTE v období od 13. března 1996 do 4. května 1998 včetně, a tudíž ani ji činit společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty pokud jde o totéž období.

K období od 5. května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí

198 S ohledem na skutečnosti uvedené v bodě 393 odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz první tři odrážky bodu 38 výše) lze mít za to, že žalobkyně vlastnily téměř veškerý kapitál společnosti WWTE od 5. května 1998 do října 1998 a veškerý tento kapitál od posledně uvedeného data do dne přijetí napadeného rozhodnutí.

199 K tomu se přidává skutečnost, že od 5. května 1998 disponují žalobkyně většinou nezbytnou pro přijetí rozhodnutí valnou hromadou společnosti WWTE (bod 394 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a že představenstvo společnosti WWTE má dva nové členy jmenované valnou hromadou společnosti WWTE jakožto náhrada za členy, kteří zastupovali bývalé minoritní akcionáře.

200 S ohledem na skutečnosti uvedené v bodech 198 a 199 výše je jasné, že od 5. května 1998 jsou žalobkyně schopny vykonávat rozhodující vliv na chování společnosti WWTE. Žalobkyně ostatně ve svých písemnostech tento stav výslovně uznávají.

201 Je tedy třeba přezkoumat, zda pokud jde o období od 5. května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí, byla splněna podmínka skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu u každé ze žalobkyň, jak tvrdí Komise.

202 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Komise poté, co ve svých písemnostech hájila odlišné stanovisko (viz bod 105 výše), připustila v návaznosti na písemnou otázku, kterou jí položil Tribunál, že v napadeném rozhodnutí se v případě dceřiných

společností kontrolovaných ze 100 % jejich mateřskými společnostmi rozhodla nespokojit se s tím, že vyjde z domněnky uvedené v bodech 129, 130 a 140 výše, k tomu, aby těmto společnostem přičetla odpovědnost za protiprávní jednání uvedených dceřiných společností, ale přihlédnout rovněž k doplňujícím skutečnostem prokazujícím skutečné vykonávání rozhodujícího vlivu (viz body 118 a 147 výše). Z různých bodů odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že to je skutečně přístup, který Komise hodlala v projednávaném případě uplatnit (viz body 141 až 145 výše).

203 Je tedy třeba ověřit, zda skutečnosti uvedené Komisí v napadeném rozhodnutí právně dostačujícím způsobem prokazují, že během posuzovaného období žalobkyně skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE. Tyto skutečnosti jsou uvedeny v bodech 396 až 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí a v poznámkách pod čarou 313 a 314 v tomto rozhodnutí.

– K úloze pana V. při uzavírání smluv o pěstování

204 První skutečností, které se Komise dovolává, zmíněnou v bodě 396 odůvodnění napadeného rozhodnutí, je to, že od roku 1998 pan V. „hraje […] roli při uzavírání smluv o pěstování uzavíraných společností WWTE se seskupeními producentů“. Poznámka pod čarou 313 v napadeném rozhodnutí odkazuje v této souvislosti na memorandum výkonného výboru společnosti SCTC adresované panu V. ohledně „španělských dlouhodobých dodavatelských smluv“, s datem ze začátku roku 1998.

205 Je nutné konstatovat, že předmětem uvedeného memoranda je skutečně zmocnit pana V. – označeného jakožto „regionální ředitel pro Evropu“ – k „uzavírání dodavatelských smluv s pěstiteli na dodávky tabáku společnosti [WWTE]“. Tentýž dokument uvádí velmi přesné údaje o podmínkách, za kterých pan V. může tyto smlouvy uzavírat, a konkrétně o objemu nákupů, nákupních cenách, bonusech za kvalitu a zálohách, které mohou být pěstitelům poskytnuty, jakož i o „zárukách za zálohy“, které mohou být od pěstitelů požadovány.

206 Výše uvedené memorandum krom toho, že odporuje tvrzení žalobkyň, že se pan V. zabýval výlučně prodejem zpracovaného tabáku, jasně ukazuje, že společnost SCTC hrála aktivní roli v politice nákupu surového tabáku společnosti WWTE, a tudíž skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování posledně uvedené společnosti na trhu.

207 Toto memorandum umožňuje rovněž prokázat, že SCC skutečně takový vliv vykonávala. V tomto ohledu je třeba na jedné straně konstatovat, že jej musel podepsat pan H., který byl prezidentem a generálním ředitelem této společnosti, a pan C., který byl jedním ze tří členů jeho výkonného výboru. Na straně druhé pan V. – kterému tak byla svěřena pravomoc uzavírat určité smlouvy na dodávky surového tabáku – byl v té době stále současně členem představenstva společnosti WWTE a přímo spojen se společností SCC, v níž byl jedním z viceprezidentů (viz body 174 až 179 výše).

208 Tato zjištění nemůže zpochybnit argument žalobkyň, podle nějž se protiprávní jednání, která jsou předmětem napadeného rozhodnutí, týkala pouze jednoletých smluv o pěstování, zatímco smlouvy, o nichž hovoří memorandum výkonného výboru společnosti SCTC z roku 1998, byly uzavírány na dobu tří nebo více let. Přičtení protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti totiž nevyžaduje důkaz

o tom, že mateřská společnost ovlivňuje politiku své dceřiné společnosti v konkrétní oblasti, která byla předmětem protiprávního jednání (viz body 170 a 171 výše).

209 Z důvodů uvedených v bodech 168 a 169 výše není relevantní ani argument žalobkyň, že španělské dlouhodobé dodavatelské smlouvy neprokazují, že daly společnosti WWTE pokyn ke spáchání protiprávního jednání.

– K manuálu WWTE

210 Druhou skutečností, které se Komise dovolává, uvedenou v bodě 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí je to, že manuál WWTE stanoví, že „[p]rezident, společně s nákupním ředitelem je přímo odpovědný za [proces uzavírání smluv] po předchozím schválení ze strany mateřské společnosti, která schvaluje každoročně v březnu rozpočet na kampaň“.

211 V tomto ohledu je nutné konstatovat, že podle vysvětlení samotných žalobkyň na základě tohoto ustanovení společnost SCTC schvaluje v rámci procesu schvalování ročního rozpočtu společnosti WWTE a před zahájením procesu uzavírání smluv maximální množství surového tabáku, která může posledně uvedená společnost nakoupit ve Španělsku (viz bod 73 výše). Jinými slovy, společnosti SCTC přísluší schválit rozpočet na nákup surového tabáku před tím, než může prezident společnosti WWTE zahájit proces uzavírání smluv. Tato okolnost jasně potvrzuje, že společnost SCTC skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování společnosti WWTE na trhu.

212 Pokud jde o argument žalobkyň, že manuál společnosti WWTE nemá důkazní hodnotu pokud jde o období od 5. května 1998 do roku 2000, protože je až z tohoto posledně uvedeného roku, stačí uvést, že tento manuál představuje důkaz, jež se připojuje k memorandu výkonného výboru společnosti SCTC adresovanému panu V., které je zmíněno v bodě 204 výše a které prokazuje neexistenci obchodní nezávislosti společnosti WWTE již od roku 1998 (viz body 206 a 207 výše).

213 Konečně, pokud jde o argument žalobkyň, že manuál společnosti WWTE neprokazuje dostatečně, že společnost SCTC dala posledně uvedené společnosti pokyn k protisoutěžnímu jednání, je třeba jej odmítnout ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v bodech 168 a 169 výše.

– K zápisu z jednání představenstva společnosti WWTE z 20. ledna 2000

214 Třetí skutečností uvedenou Komisí v napadeném rozhodnutí, zmíněnou v poznámce pod čarou 314 v tomto rozhodnutí, je to, že ze zápisu z jednání představenstva společnosti WWTE z 20. ledna 2000 vyplývá, že plán činnosti této společnosti na zdaňovací období 2001 byl schválen „s výhradou změn navržených mateřskou společností", tedy – podle samotných žalobkyň – společností SCTC.

215 Tato skutečnost potvrzuje, že společnost SCTC skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování společnosti WWTE.

216 Je třeba uvést, že zápis z jednání uvedený v bodě 214 výše obsahuje další náznaky, které ukazují, že obchodní politika společnosti WWTE byla kontrolována ze strany některých jejích mateřských společností. Je v něm tak zmíněno, že „pan [V.] potvrdil, že se postará o zaslání plánu pěstování do Wilsonu [tedy místa sídla společností SCC a SCTC], a má značnou naději, že bude schválen v březnu".

– Závěr ohledně období od 5. května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí

217 Ze skutečností uvedených v bodech 204 až 216 výše, společně se skutečností, že společnosti SCC a SCTC vlastnily v posuzovaném období nejprve téměř veškerý a poté veškerý kapitál společnosti WWTE, vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že obě prvně uvedené společnosti skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování třetí společnosti.

218 Naproti tomu je nutné konstatovat, jak správně zdůrazňují žalobkyně, že žádná ze skutečností, kterých se dovolává Komise v napadeném rozhodnutí, neumožňuje mít za to, že TCLT během období od 5. května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí skutečně takový vliv vykonávala. V tomto ohledu se Komise nemůže opírat pouze o to, že společnost TCLT vlastnila veškerý kapitál společnosti WWTE, neboť by tak s TCLT zacházela diskriminačním způsobem ve srovnání se společností Intabex (viz bod 143 výše), jakož i ve srovnání se společnostmi Universal a Universal Leaf (viz bod 142 výše).

219 Z toho vyplývá, že Komise neměla důvod přičítat společnosti TCLT protiprávní jednání společnosti WWTE v období uvedeném v bodě 218 výše, a tudíž ani ji činit společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty pokud jde o totéž období.

K argumentům uplatňovaným žalobkyněmi s cílem prokázat, že společnost WWTE jednala během doby trvání protiprávního jednání na trhu samostatně

220 Žalobkyně tvrdí, že skutečnosti uvedené v bodech 75 až 79 výše prokazují, že během období trvání protiprávního jednání byla společnost WWTE „značně" nezávislá na společnosti SCTC a požívala „téměř úplné" nezávislosti ve vztahu ke společnostem SCC a TCLT.

221 Jelikož bylo rozhodnuto, že společnost TCLT nelze činit odpovědnou za protiprávní jednání společnosti WWTE (viz body 195 až 197, 218 a 219 výše), není již třeba přezkoumávat tuto otázku pokud jde o společnost TCLT.

222 Zaprvé je třeba konstatovat, že skutečnost, že dceřiná společnost má vlastní místní vedení a vlastní prostředky, sama o sobě neprokazuje, že určuje své chování na trhu nezávisle na svých mateřských společnostech. I když se tak v projednávaném případě společnost WWTE nacházela v takové situaci, nic to nemění na tom, že musela získat předchozí stanovisko nebo souhlas společnosti SCTC u celé řady otázek a výdajů (viz body 183 až 187 výše), že její prezident nemohl zahájit proces uzavírání smluv na nákup surového tabáku před tím, než společnost SCTC schválila příslušný rozpočet (viz body 210 a 211 výše), a že společnosti SCC a SCTC hrály aktivní roli ve strategii nákupu surového tabáku (viz body 204 až 207 výše).

223 Zadruhé, pokud jde o tvrzení, že nákup surového tabáku byl ve výlučné pravomoci společnosti WWTE, je třeba poukázat na to, že, jak uznávají samy žalobkyně a jak bylo již uvedeno v bodech 210 až 211 výše, společnost SCTC musela schválit rozpočet na nákup tabáku před tím, než byl zahájen proces uzavírání smluv. Je tedy jasné, že WWTE nebyla v oblasti nákupu surového tabáku nezávislá. Každopádně nezávislost

dceřiné společnosti nelze posuzovat pouze s ohledem na výrobkový trh, na kterém došlo k protiprávnímu jednání.

224 Zatřetí ze stejných důvodů, které jsou uvedeny v bodech 222 a 223 výše, se žalobkyně nemohou účinně dovolávat toho, že skupina Standard má decentralizovanou strukturu. Pokud jde o jejich tvrzení, že činnost společnosti WWTE představovala pouze zcela zanedbatelnou část aktivit skupiny Standard, to samo o sobě nedokazuje, že společnosti SCC a SCTC ponechaly společnosti WWTE nezávislost při určování jejího chování na trhu.

225 Z výše uvedeného vyplývá, že skutečnosti předložené žalobkyněmi neumožňují prokázat, že společnost WWTE jednala během doby trvání protiprávního jednání na trhu samostatně.

Závěr

226 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že Komise právem přičetla společnostem SCC a SCTC odpovědnost za protiprávní jednání společnosti WWTE, a v důsledku toho určila, že jsou společně a nerozdílně odpovědné za zaplacení pokuty, a uvedla je mezi adresáty napadeného rozhodnutí.

227 Naopak Komise neměla důvod učinit stejný závěr pokud jde o společnost TCLT, a to pokud jde o celé období trvání protiprávního jednání.

228 Napadené rozhodnutí je tedy třeba zrušit v rozsahu, v němž se týká společnosti TCLT.

229 Toto částečné zrušení nemá vliv na výši pokuty, za jejíž zaplacení zůstávají společnosti SCC a SCTC nadále společně a nerozdílně odpovědné. Konkrétně na rozdíl od toho, co uvádějí žalobkyně ve své replice, nemá takové zrušení vliv na násobící koeficient ve výši 1,5, který Komise použila na výchozí výši pokuty stanovené pro společnost WWTE za účelem zajištění dostatečně odrazujícího účinku (bod 423 odůvodnění napadeného rozhodnutí), neboť tento koeficient byl stanoven s ohledem na celkový obrat společnosti SCC, která stojí v čele hospodářské jednotky, jejíž součástí je společnost WWTE. Na rozdíl od toho, co rovněž tvrdí žalobkyně v replice, uvedené částečné zrušení nemá vliv ani na zvýšení o 50 %, které bylo na základě délky trvání protiprávního jednání použito na výchozí výši pokuty uložené společnosti WWTE (body 432 a 433 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Skutečnost, že společnost TCLT nelze činit odpovědnou za protiprávní jednání, totiž nemá vliv na dobu jeho trvání.

K nákladům řízení

230 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Na základě prvního pododstavce odstavce 3 téhož ustanovení může Tribunál rozdělit náklady, pokud mají účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch.

231 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci bylo žalobě částečně vyhověno, budou okolnosti věci náležitě zohledněny rozhodnutím, že žalobkyně ponesou dvě třetiny vlastních nákladů řízení a nahradí dvě třetiny nákladů vynaložených Komisí, přičemž posledně uvedená ponese třetinu vlastních nákladů řízení a nahradí třetinu nákladů vynaložených žalobkyněmi.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (čtvrtý senát)

rozhodl takto:

1) **Rozhodnutí Komise K(2004) 4030 v konečném znění ze dne 20. října 2004 týkající se řízení podle čl. 81 odst. 1 [ES] (Věc COMP/C.38.238/B.2 – Surový tabák – Španělsko) se zrušuje v rozsahu, v němž se týká společnosti Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd.**

2) **Ve zbývající části se žaloba zamítá.**

3) **Alliance One International, Inc., Standard Commercial Tobacco Co., Inc. a Trans-Continental Leaf Tobacco ponesou dvě třetiny vlastních nákladů řízení a nahradí dvě třetiny nákladů vynaložených Evropskou komisí, přičemž posledně uvedená ponese třetinu vlastních nákladů řízení a nahradí třetinu nákladů vynaložených žalobkyněmi.**

Czúcz Labucka O'Higgins

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 27. října 2010.

Podpisy.

Obsah

Skutečnosti předcházející sporu ..... II - 5336

1. Žalobkyně a správní řízení ..... II - 5336

2. Napadené rozhodnutí ..... II - 5339

3. Osoby, jimž je určeno napadené rozhodnutí ..... II - 5342

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení ..... II - 5349

Právní otázky ..... II - 5351

1. Argumenty účastnic řízení ..... II - 5352

2. Závěry Tribunálu ..... II - 5369

Úvodní poznámky k přičitatelnosti protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti ..... II - 5369

Ke kritériím použitým Komisí v napadeném rozhodnutí k přičtení odpovědnosti za jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti ..... II - 5373

K druhé části prvního žalobního důvodu ..... II - 5377

K legalitě metody použité v projednávaném případě Komisí a k druhému žalobnímu důvodu ..... II - 5379

K existenci jediné hospodářské entity tvořené žalobkyněmi a společností WWTE ... II - 5381

K období od 13. března 1996 do 5. května 1998 ..... II - 5382

— K funkci pana V. ve skupině Standard ..... II - 5385

— K zápisu z jednání představenstva společnosti WWTE z 25. a 26. března 1996 ..... II - 5387

— K faxům zaslaným prezidentem společnosti WWTE panu V. ..... II - 5390

— Závěr ohledně období od 13. března 1996 do 5. května 1998 ..... II - 5391

K období od 5. května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí ..... II - 5393

— K úloze pana V. při uzavírání smluv o pěstování ..... II - 5394

— K manuálu WWTE ..... II - 5396

— K zápisu z jednání představenstva společnosti WWTE z 20. ledna 2000 ... II - 5397

— Závěr ohledně období od 5. května 1998 do dne přijetí napadeného rozhodnutí ..... II - 5398

K argumentům uplatňovaným žalobkyněmi s cílem prokázat, že společnost WWTE jednala během doby trvání protiprávního jednání na trhu samostatně ..... II - 5399

Závěr ..... II - 5400

K nákladům řízení ..... II - 5401